

Sprawozdanie z działalności Narodowego Instytutu

Dziedzictwa za 2020 rok.

Wstęp

Wybuch pandemii w marcu 2020 r. wpłynął na wszystkie obszary działalności Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Cyklicznie organizowane przez Instytut szkolenia (przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w ochronę i opiekę nad zabytkami, szkolenia w ramach kursów Międzynarodowej Podyplomowej Letniej Szkoły „Akademia Nieświeska”), spotkania (Spotkanie Opiekunów Pomników Historii, Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków) i konferencje związane z ochroną i opieką nad zabytkami, które każdego roku gromadziły licznych odbiorców, zostały odwołane, zawieszane lub przełożone. Specjalistyczna biblioteka i wszystkie archiwa NID zostały zamknięte dla osób z zewnątrz. Pracownicy Instytutu przeszli w tryb pracy zdalnej. Zadania wymagające pracy w terenie zostały wstrzymane lub poważnie ograniczone. Większość zadań obejmujących działania mające na celu upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie i jego wartościach została przeniesiona do Internetu.

Jednocześnie powyższe okoliczności otworzyły przed Instytutem nowe możliwości dotarcia do odbiorców oraz przyspieszyły poszukiwanie nowych sposobów realizacji zadań statutowych.

Najważniejsze informacje o Narodowym Instytucie

Dziedzictwa

A. Misja NID

Misją NID jest tworzenie podstaw dla zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego w celu jego zachowania dla przyszłych pokoleń poprzez wyznaczenie i upowszechnianie standardów ochrony oraz konserwacji zabytków, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie.

B. Krótki zarys historii Instytutu

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest prawnym następcą Ośrodka Dokumentacji Zabytków, utworzonego w 1962 r. w celu „usprawnienia inwentaryzacji zabytków dla racjonalnego planowania ich odbudowy i konserwacji”. W 2002 r. poprzez połączenie Ośrodka Dokumentacji Zabytków i Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu powstał Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków (KOBiDZ). 1 stycznia 2007 r., na mocy zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do KOBiDZ przyłączono Ośrodek Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego, co oznaczało powstanie pod poprzednią nazwą nowej instytucji kultury. 1 stycznia 2011 r. KOBiDZ zmienił nazwę na Narodowy Instytut Dziedzictwa. Instytucja z nową nazwą i zmienionym statutem, dostosowanym do ówczesnych wyzwań stojących przed systemem ochrony zabytków, kontynuowała idee ochrony i udostępniania dziedzictwa kulturowego szerokim grupom odbiorców.

Kolejne zmiany w Instytucie nastąpiły w 2014 r. i polegały na aktualizacji statutu i Regulaminu Organizacyjnego NID.

31 stycznia 2020 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego po raz kolejny nadał nowy statut dostosowany do aktualnych potrzeb związanych z ochroną i opieką nad zabytkami, czego konsekwencją było wdrożenie 1 lipca 2020 r. nowej struktury organizacyjnej Instytutu w celu bardziej efektywnego realizowania misji NID.

C. Ramy prawne funkcjonowania NID

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest państwową instytucją kultury, która działa na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1983 oraz z 2019 r. poz. 115, 730, 1696 i 2020),
- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1696),
- statutu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 stycznia 2020 r. (poz. 5).

D. Struktura organizacyjna

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym z dn. 1 lipca 2020 r. strukturę organizacyjną Instytutu tworzą: Dział Standardów Konserwatorskich, Dział Kształcenia o Dziedzictwie, Dział Danych o Zabytkach, 7 Oddziałów Terenowych wraz z 8 Pracownikami Terenowymi, 3 Specjalistyczne Pracownie Terenowe oraz inne komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy.

Wprowadzenie nowego regulaminu organizacyjnego miało na celu:

- dostosowanie – w większym stopniu niż dotychczas – struktury organizacyjnej NID do priorytetów działalności wyznaczonych przez misję Instytutu,
- dostosowanie struktury organizacyjnej NID do nowo powierzonych zadań (np. stworzenie Specjalistycznej Pracowni Terenowej „Centrum Architektury Drewnianej”) i do zadań na nowo zdefiniowanych przez MKiDN (np. powołanie Zespołu ds. monitoringu zabytków),
- racjonalizację struktury organizacyjnej i kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych, pozwalającą na bardziej efektywne zarządzanie Instytutem poprzez większą pionizację struktury zarządczej oraz usprawnienie zarządzania działalnością terenową NID.

E. Zadania statutowe NID

Do zadań statutowych Narodowego Instytutu Dziedzictwa należy w szczególności:

1. tworzenie i upowszechnianie standardów dokumentacji, badania, konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych, nieruchomych i archeologicznych,
2. włączenie się na wniosek ministra lub Generalnego Konserwatora Zabytków w proces ewaluacji i doskonalenia systemu ochrony i opieki nad zabytkami oraz w proces ochrony dziedzictwa niematerialnego,
3. wydawanie opinii i ekspertyz dotyczących działań przy zabytkach na rzecz organów administracji publicznej,
4. monitorowanie i analizowanie zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego oraz wypracowywanie metod przeciwdziałania tym zagrożeniom, w tym

w szczególności obiektów z Listy światowego dziedzictwa UNESCO i uznanych za pomniki historii,

5. publikowanie i upowszechnianie wydawnictw z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad nim,
6. realizacja specjalistycznych programów szkoleniowych i informacyjnych na rzecz służb konserwatorskich i środowisk związanych z opieką nad zabytkami,
7. podejmowanie współpracy z właścicielami i zarządcami zabytków na rzecz właściwego zarządzania zasobem dziedzictwa kulturowego oraz promowanie zasad opieki nad zabytkami,
8. realizacja programów i kampanii społecznych w zakresie promowania dziedzictwa kulturowego i jego wartości, a także idei ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
9. realizacja programów edukacyjnych i podejmowanie współpracy na polu edukacji społecznej na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym,
10. podejmowanie współpracy na rzecz wzrostu społecznego zaangażowania w system identyfikacji i ochrony dziedzictwa kulturowego,
11. gromadzenie, opracowywanie, archiwizowanie i udostępnianie wiedzy o stanie zachowania i wartościach zasobu dziedzictwa kulturowego, w tym także zbiorów naukowych związanych z ochroną tego dziedzictwa,
12. gromadzenie i zarządzanie zasobem dokumentacji rejestru zabytków i Krajowej Ewidencji Zabytków, a także ewidencjonowanie badań archeologicznych prowadzonych na terenie kraju,
13. prowadzenie i rozwój ogólnopolskiego cyfrowego systemu gromadzenia i udostępniania danych o dziedzictwie kulturowym, w tym danych geolokalizacyjnych,
14. koordynowanie realizacji procedury występowania z wnioskiem do ministra o uznanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zabytku nieruchomego za pomnik historii,

15. realizacja w zakresie powierzonym przez ministra zadań wynikających z porozumień, konwencji i innych dokumentów ratyfikowanych przez Polskę, związanych z ochroną i opieką nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym,
16. prowadzenie w porozumieniu z ministrem współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym,
17. organizowanie i prowadzenie innych prac związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego na zlecenie ministra lub Generalnego Konserwatora Zabytków.

Instytut realizuje swoje zadania, współpracując ze służbami konserwatorskimi oraz innymi jednostkami organizacyjnymi wyspecjalizowanymi w ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w tym ze szkołami wyższymi, instytucjami naukowymi, instytucjami kultury, muzeami, kościołami i związkami wyznaniowymi, a także administracją rządową i samorządową oraz organizacjami pozarządowymi.

Działalność Narodowego Instytutu Dziedzictwa

A. Priorytet – Wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony i konserwacji zabytków

1. Program przeciwdziałania przestępczości przeciwko dziedzictwu archeologicznemu

W okresie sprawozdawczym monitorowany był rynek antykwaryczny w zakresie naruszeń prawa dotyczących zabytków archeologicznych. Monitoringowi poddano m.in. 140 aukcji na portalach aukcyjnych Allegro i eBay. W wyniku tych działań wykryto i zgłoszono Policji 6 przypadków złamania prawa. Ponadto przeprowadzono 15 konsultacji roboczych z przedstawicielami Policji. Pracownik NID uczestniczył w działaniach prowadzonych przy Policję przy 8 postępowaniach, a także zeznawał w sprawach karnych jako ekspert.

Realizacja zadań statutowych nr 4, 6.

2. Wydawanie opinii i ekspertyz dotyczących działań przy zabytkach na rzecz organów administracji publicznej

W okresie sprawozdawczym specjaliści NID z Warszawy i Oddziałów Terenowych, pomimo ograniczeń wynikających ze stanu panującej epidemii polegających m.in. na zamknięciu bibliotek i archiwów, a także utrudnień w fizycznym dostępie do obiektów sporządzili 321 opinii specjalistycznych.

Tabela I. Opinie specjalistyczne opracowane przez NID.

Lp.	wnioskodawca	Liczba opinii
1.	Generalny Konserwator Zabytków (opinie dotyczące skreśleń zabytków z rejestru lub w sprawach prowadzonych postępowań odwoławczych)	83
2.	Wojewódzcy konserwatorzy zabytków (opinie dotyczące rozpoznania wartości zabytkowych oraz oceny prowadzonych prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach)	140
3.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (opinie dotyczące oceny badań archeologicznych prowadzonych na terenie przeznaczonych pod inwestycje drogowe)	62
4.	Inne organy (samorządowi konserwatorzy zabytków, Prokuratura, Policja)	36
5.	Razem	321

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7.

3. Przygotowywanie opracowań studialnych

Oprócz opinii i ekspertyz sporządzonych na zlecenie organów konserwatorskich NID wykonał opracowania typu studialnego:

- Dokumentacja – Rewaloryzacja Parku Tęźniowego w Ciechocinku wraz z elementami architektury;
- Wnioski konserwatorskie do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w Kórniku, części obszaru pomnika historii.
- Owczary – studium konserwatorsko-krajobrazowe cerkwi;
- Muzeum Zagłady w Treblince – analiza krajobrazowa obszaru;
- Studium: „Aktualizacja opracowania studialnego pt. Bytom Śródmieście z Rozbarkiem. Aktualizacja części konserwatorskiej studium urbanistyczno-konserwatorskiego wykonanego w 1998 r. przez Pracownię Dokumentacji Naukowo-Historycznej Leszek Danilczuk, Maria Kasprzyk”.
- Ocena wartości zabytkowych i stanu zachowania umocnień obszaru warownego „Śląsk” – opracowanie monograficzne.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7, 11.

4. Współpraca z GDDKiA i udział w programie ratowniczych badań archeologicznych na trasach budowy dróg krajowych

W ramach współpracy z GDDKiA w całej Polsce w okresie sprawozdawczym eksperci NID uczestniczyli w 76 odbiorach prac archeologicznych realizowanych w związku z budową dróg krajowych i autostrad.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7.

5. Tworzenie i upowszechnianie standardów dokumentacji, badań i konserwacji zabytków ruchomych, nieruchomych i archeologicznych

W ramach tworzenia i upowszechniania standardów dokumentacji, badań i konserwacji poszczególnych kategorii zabytków NID w okresie sprawozdawczym prowadził prace nad opracowaniem standardu postępowania w projektowaniu z zakresu konserwacji i restauracji oraz prac budowlanych w zabytkowych parkach, ogrodach i innych formach zaprojektowanej zieleni. Obejmują one zalecenia do opracowania dokumentacji studialnej w związku z konserwacją, restauracją i robotami budowlanymi w zabytkowych parkach i ogrodach, zalecenia do projektu budowlanego, wymagającego uzyskania pozwolenia na budowę oraz projektów wykonawczych, zalecenia do wykonania projektu koncepcyjnego konserwacji/restauracji oraz zalecenia do wykonania projektu gospodarki drzewostanem. Ponadto, dokonano aktualizacji instrukcji wykonywania ewidencji parkowych w formie „Komentarza do instrukcji ewidencjonowania ogrodów i innych form komponowanej zieleni”.

Opracowano również procedury postępowania przy odtwarzaniu ogrodzeń historycznych cmentarzach żydowskich.

Został także przygotowany projekt zaleceń Generalnego Konserwatora Zabytków dotyczących postępowania w przypadku inwestycji o charakterze rekonstrukcji, rewitalizacji itp. na stanowiskach archeologicznych.

Instytut podpisał porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem Konsultantów Ocen Środowiskowych celem wypracowanie zaleceń dotyczących sposobu uwzględniania obszarów światowego dziedzictwa UNESCO i pomników historii w ocenach środowiskowych.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2.

6. Szkolenia specjalistyczne w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami

W ramach realizacji programów szkoleniowych i informacyjnych na rzecz służb konserwatorskich i środowisk związanych z opieką nad zabytkami NID przeprowadził 4 szkolenia. Ich odbiorcami byli policjanci wydziałów kryminalnych Komendy Głównej Policji i komend wojewódzkich oraz inspektorzy ds. archeologii wojewódzkich urzędów ochrony zabytków. Szkolenia dotyczyły problematyki nielegalnego obrotu bronią i innymi zabytkami znajduwanymi na polach bitew XX wieku oraz zabytków militarnych czasów nowożytnych i współczesnych. Zorganizowano również szkolenie pt. „Archeologia w procesie inwestycyjnym” – skierowane do studentów inżynierii lądowej Politechniki Warszawskiej.

Dodatkowo, przeszkolono uczestników projektu „Infrastruktura Niepodległości - architektura polskich powiatowych projektów modernizacyjnych” realizowanego przez Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki z zakresu metod aktywizacji lokalnej społeczności wokół dziedzictwa.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 6.

7. Wydawnictwo czasopism i publikacji specjalistycznych

W okresie sprawozdawczym wydano nr 1/2020 czasopisma „Ochrona Zabytków” oraz przygotowano nr 2/2020. Czasopismo znalazło się na liście tytułów indeksowanych w bazie Scopus. Przygotowano nr 15 czasopisma „Raport”, prezentującego wyniki ratowniczych badań archeologicznych, a w celu ułatwienia komunikacji z autorami, recenzentami i czytelnikami powstała strona internetowa: <http://raport.nid.pl>. W 2020 roku ukazały się aż trzy numery czasopisma „Kurier Konserwatorski”, w których opublikowano wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków dla wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Ukazały się także: „Zarządzanie ryzykiem katastrof w światowym dziedzictwie” (poradnik światowego dziedzictwa UNESCO) pod redakcją Anny Marconi-Betki i Barbary Furmanik oraz „Standardy termomodernizacji obiektów zabytkowych” – broszura ze wstępem prof. B. Rouby prezentująca wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków nt. termomodernizacji zabytków.

Opublikowano szereg książek we współpracy z partnerami zewnętrznymi: „Warszawskie Stare Miasto – autentyzm nieznan. Zachowanie i konserwacja tynków i malarstwa ściennego zabytku światowego dziedzictwa UNESCO. W 40. rocznicę wpisu warszawskiego Starego Miasta na Listę światowego dziedzictwa UNESCO” (w wersji polskiej i angielskiej) we współpracy z Biurem Stołecznego Konserwatora Zabytków oraz „Urban Planning à la Française. One Thousand Years of Practice and European Innovations” (t. 1 i 2) autorstwa prof. Krzysztofa Pawłowskiego.

We współpracy z Instytutem Prawa Gospodarczego wydano publikację „Dziedzictwo kulturowe a własność intelektualna”.

Trwały prace redakcyjne nad książką autorstwa Jadwigi Stęchły pt. „Drzwi i bramy w architekturze świeckiej miasta Jarosławia od końca wieku XVIII do roku 1939”, która ukaze się we wznowionej serii wydawniczej NID „Monument”. Przygotowano tekst do składu oraz opracowano makietę tej publikacji.

Dodatkowo, podpisano porozumienie z Uniwersytetem Jagiellońskim – Instytutem Geografii i Gospodarki Przestrzennej zakładające współpracę mającą na celu opracowanie i wydanie publikacji pt. „Społeczno-ekonomiczne oddziaływanie dziedzictwa kulturowego. Stan badań oraz perspektywy badawcze”, stanowiącej kolejny tom serii „Dziedzictwo kulturowe w badaniach”.

Zakończył się proces wydawniczy kolejnego tomu serii wydawanego z Uniwersytetem Jagiellońskim – Instytutem Socjologii. Tom dotyczy badania postaw samorządów wobec wyzwań zarządzania dziedzictwem.

Realizacja zadania statutowego nr 5.

8. Koordinowanie działań związanych z wdrażaniem zapisów Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego w zakresie powierzonym Instytutowi przez Ministra.

W odpowiedzi na prośbę Centrum Światowego Dziedzictwa o udostępnienie materiałów cyfrowych prezentujących polskie miejsca światowego dziedzictwa, nawiązano współpracę w tym zakresie z opiekunami wszystkich miejsc, od których zebrano przedmiotowe materiały oraz przekazano je do Centrum w Paryżu oraz

do DOZ MKiDN. Wybrane materiały cyfrowe zostały opublikowane na powszechnie dostępnych platformach cyfrowych Centrum Światowego Dziedzictwa, z których korzystają internauci z całego świata.

Wydano drukiem polską wersję językową poradnika światowego dziedzictwa „Zarządzanie ryzykiem katastrof w światowym dziedzictwie”.

Realizując zalecenia decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa nr 40 COM 7B.55 i nr 42 COM 7B.27, Polska jako Państwo-Strona Konwencji światowego dziedzictwa zaprosiło misję doradczą WHC/ICOMOS połączoną ze spotkaniem grupy międzynarodowych ekspertów, która planowana była w dniach 9-12 marca 2020 r. w Oświęcimiu i miała dotyczyć stanu zachowania miejsca światowego dziedzictwa Auschwitz Birkenau, niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady (1940-1945). Pełną organizację merytoryczną i techniczną misji powierzono Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa. Ze względu na ogłoszoną w marcu br. pandemię COVID-19, termin misji został przesunięty, a samo spotkanie odwołane tuż przed jego rozpoczęciem.

W okresie sprawozdawczym opracowano 21 opinii specjalistycznych dotyczących miejsc światowego dziedzictwa i ich stref buforowych oraz raporty rządowe dot. stanu zachowania Auschwitz Birkenau niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady (1940-1945), Kopalni rud ołowiu, srebra i cynku wraz z jej systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach oraz planowanych inwestycji w otoczeniu Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego w Krzemionkach Opatowskich.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 7, 15, 16.

9. Koordynowanie realizacji procedury występowania z wnioskiem do ministra o uznanie przez prezydenta RP zabytku nieruchomego za pomnik historii

W 2020 roku na potrzeby Rady Ochrony Zabytków opracowano 2 opinie dotyczące obiektu kandydującego do uznania za pomnik historii: Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin” oraz Częstochowa – fabryka zapalek.

Opracowano 6 projektów rozporządzeń do uznania za pomnik historii: „Rogalin – zespół pałacowo-parkowy z obszarem dawnego majątku ziemskiego”, Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin”, „Czerwińsk nad Wisłą – dawne opactwo Kanoników Regularnych”, „Tykocin – historyczny zespół miasta”, „Pszczyna – zespół zamkowo-parkowy” i „Orawka – kościół św. Jana Chrzciciela”. Przeprowadzono 3 lustracje terenowe obiektów kandydujących do uznania za pomnik historii: Szczecin – budynek administracyjny socjalno-produkcyjny wraz z dawną świetlicą Stoczni Szczecińskiej; Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin” oraz Kamieniec Żąbkowicki – romantyczny krajobraz kulturowy Dolnego Śląska.

Realizacja zadania statutowego nr 14.

10. Monitoring stanu zachowania zabytków w tym pomników historii i miejsc światowego dziedzictwa

Narodowy Instytut Dziedzictwa uczestniczy w systemie monitorowania zabytków w tym pomników historii i miejsc światowego dziedzictwa. Ograniczenia wynikające z panującej epidemii COVID-19 utrudniały monitoring, a w szczególność lustracje terenowe zabytków. Mimo to w ciągu 2020 roku wykonano ponad 260 wyjazdów w celu zweryfikowania stanu zachowania zabytków.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono weryfikację ankiety dla pomników historii oraz sporządzono opis wartości i atrybutów dla miejsc światowego dziedzictwa. Równolegle prowadzony jest bieżący monitoring informacji wpływających od Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków na specjalnie do tego celu utworzony adres mailowy. Dla pomników historii spłynęło 208 informacji, natomiast dla miejsc światowego dziedzictwa – 30.

Tabela II. Lustracje terenowe zabytków.

Lp.	Nazwa miernika	Miejsca Światowego Dziedzictwa	Pomniki Historii	Inne zabytki
1	Liczba lustracji terenowych przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym	7	16	260

Prowadzony był także monitoring działań na cmentarzach żydowskich na podstawie informacji uzyskanych od Komisji Rabinicznej, Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN i Fundacji Dziedzictwa Kulturowego.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 7, 11.

11. Podjęmowanie współpracy z właścicielami i zarządcami obiektów z Listy światowego dziedzictwa i uznanych za pomniki historii, na rzecz właściwej opieki i zarządzania dobrami

W okresie sprawozdawczym prowadzona była bieżąca współpraca z zarządcami miejsc światowego dziedzictwa i służbami konserwatorskimi dot. aktualnych problemów ochrony i zarządzania.

Narodowy Instytut Dziedzictwa na bieżąco współpracuje z Muzeum Historyczno-Archeologicznym i Rezerwatem Krzemionki w działaniach dotyczących usprawnienia ochrony i zarządzania Krzemionkowskim Regionem Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego (wpis na Listę światowego dziedzictwa UNESCO w 2019 r.) i jego strefą buforową. W okresie sprawozdawczym podpisano porozumienie o współpracy z Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Ostrowcu Świętokrzyskim, którego celem jest wsparcie działań związanych z powołaniem Parku Kulturowego Pradziejowego Górnictwa Krzemienia nad Kamienną, do utworzenia którego zobowiązało się Państwo Polskie, celem objęcia tego obszaru pełną i spójną ochroną prawną. Na zlecenie NID zostały opracowane założenia i projekt planu ochrony, dokumentu warunkującego powołanie parku kulturowego. Działania zmierzające do powołania parku kulturowego będą kontynuowane w 2021 r.

W ramach realizacji zadań statutowych Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi również współpracę z zarządcami następujących obiektów wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO: Królewskich kopalni soli w Wieliczce i Bochni, Puszczy Białowieskiej, Auschwitz Birkenau, Kalwarii Zebrzydowskiej, Drewnianych cerkwi w polskim i ukraińskim regionie Karpat, Starego Miasta w Zamościu oraz Kopalni rud ołowiu, srebra i cynku wraz z jej systemem

gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach, Zamku krzyżackiego w Malborku, Średniowiecznego miasta w Toruniu, Kościołów drewnianych południowej małopolski, Parku Mużakowskiego, a także Hali Stulecia we Wrocławiu.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7.

12. Prowadzenie procedury konkursu „Zabytek Zadbany”

Konkurs „Zabytek Zadbany” ma na celu promocję właściwej opieki nad zabytkami – prowadzonych wzorowo prac badawczych, konserwatorskich, rewaloryzacyjnych i adaptacyjnych, a także systematycznych działań na rzecz właściwego utrzymania zabytków. Nadzór nad konkursem w imieniu ministra kultury, dziedzictwa narodowego i sportu sprawuje Generalny Konserwator Zabytków.

Konkurs ma charakter otwarty, jest adresowany do właścicieli, posiadaczy i zarządców obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Zgłoszeń konkursowych mogą dokonywać właściciele, posiadacze i zarządcy zabytków, a także wojewódzcy konserwatorzy zabytków lub konserwatorzy samorządowi oraz kierownicy delegatur wojewódzkich urzędów ochrony zabytków. Procedurę konkursową prowadzi Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Do konkursu w edycji 2020 zgłoszono 63 zabytki. Spośród zgłoszeń spełniających kryteria formalne, jury konkursu wybrało laureatów w 5 kategoriach konkursowych i przyznało 12 wyróżnień.

Narodowy Instytut Dziedzictwa w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego promował informację o wynikach konkursu „Zabytek Zadbany” za pośrednictwem prasy, radia, mediów społecznościowych i stron internetowych. Szczegółową informację o wynikach konkursu przekazano także wojewódzkim konserwatorom zabytków.

Promocja rezultatów konkursu oraz upowszechnianie dobrych praktyk konserwatorskich poprzez prezentowanie nagrodzonych obiektów odbywała się również za pomocą publikacji: kalendarza na rok 2021 oraz książki „Zabytek Zadbany A.D. 2020”. Obydwie publikacje zostały rozesłane do właścicieli

nagrodzonych obiektów, służb konserwatorskich (państwowych i samorządowych), samorządów wojewódzkich oraz wojewodów, a także przedstawiciele kościoła (arcybiskupów, biskupów, hierarchów i dostojników kościelnych).

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7, 8.

13. Organizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków

W okresie sprawozdawczym intensywnie przygotowywano obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków. Ustalono plan wydarzenia, zaproszono prelegentów oraz przygotowano oprawę graficzną wydarzenia. Z powodu ogłoszenia w marcu br. stanu epidemii, uroczysta gala obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków została odwołana.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 8, 10.

14. Prowadzenie internetowej bazy wiedzy z zakresu zarządzania dziedzictwem adresowanej do jednostek samorządu terytorialnego

Głównym zadaniem serwisu <http://samorzad.nid.pl> jest dostarczenie przedstawicielom samorządów, organizacjom pozarządowym działającym na polu dziedzictwa, samorządowym instytucjom kultury, lokalnym liderom i wszystkim zainteresowanym obywatelom praktycznej wiedzy na temat dziedzictwa, jego wartości i ochrony oraz możliwości jego wykorzystania w projektowaniu strategii zrównoważonego rozwoju gminy. Portal stanowi bazę wiedzy z zakresu szeroko pojętego zarządzania dziedzictwem, a w szczególności prawnych, finansowych, ekonomicznych, społecznych i konserwatorskich aspektów tego procesu.

W okresie sprawozdawczym, po przeprowadzeniu analizy funkcjonalności portalu, przeprowadzono prace modernizacyjne oraz rozwojowe. Głównym celem prac było ułatwienie nawigacji na stronie, wprowadzenie większej przejrzystości oraz uporządkowanie publikowanych treści. Ulepszono również wyszukiwarkę tak, aby użytkownicy mogli w łatwy i szybki sposób znaleźć konkretne, interesujące ich treści. Wprowadzono również osobną zakładkę dla projektu Centrum Kompetencji ds. rewitalizacji NID, która jest sukcesywnie uzupełniana o nowe treści z zakresu

rewitalizacji. Łącznie w okresie sprawozdawczym na portalu pojawiło się 30 nowych treści, które dotyczą m.in. działalności muzeów regionalnych, problematyki mniejszości narodowych, rewitalizacji oraz zagadnień prawnych powiązanych z pracami archeologicznymi. Dokonano również przeglądu obecnych już treści pod kątem ich zgodności z aktualnym stanem prawnym. Dodatkowo udostępniono do pobrania 9 nowych publikacji zewnętrznych. W okresie sprawozdawczym portal odnotował znaczący przyrost zainteresowania (w 2020 r. odwiedziło go 71 tys. użytkowników), co świadczy o stałej, rosnącej popularności serwisu, także dzięki intensyfikacji działań promocyjnych, które były prowadzone na fanpage'u Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Stale trwają prace nad zwiększeniem zasięgu portalu. Realizacji tego celu służyła przeprowadzona analiza struktury odwiedzin strony, zawierająca plan zwiększania ich liczby i częstotliwości do końca 2022 r.

Tabela III. Portal internetowy <http://samorzad.nid.pl>.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba artykułów dodanych do bazy wiedzy samorzad.nid.pl w okresie sprawozdawczym	30
2	Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy samrzad.nid.pl	188
3	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy samorzad.nid.pl w okresie sprawozdawczym	71 000

Realizacja zadań statutowych nr 7, 8, 9, 10 .

15. Prowadzenie procedury konkursu „Samorząd dla Dziedzictwa”

Celem konkursu jest promocja i upowszechnianie najlepszych wzorców w zakresie opracowywania i wdrażania gminnego programu opieki nad zabytkami, o którym mowa w art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Do udziału w konkursie mogły zgłaszać się gminy, które właściwie korzystając z możliwości jakie daje „instytucja” gminnego programu opieki nad zabytkami, zrealizowały działania i zadania służące ochronie i zachowaniu wartości dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym zaprogramowaniu zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w oparciu o efektywne wykorzystanie potencjału zasobów dziedzictwa kulturowego.

W okresie sprawozdawczym opracowano ostateczne założenia konkursu (regulamin, formularz zgłoszenia, procedurę oceny, skład jury), które zostały

zaakceptowane przez Generalnego Konserwatora Zabytków. Przygotowano również propozycję wzoru opinii dla Oddziałów Terenowych NID w celu ujednoczenia i zobiektywizowania ocen. Wypracowano optymalne założenia promocji konkursu. W ramach przygotowań do sprawnej realizacji zadania Pracownicy NID sprawdzili kilkaset gminnych programów opieki nad zabytkami oraz sprawozdań z ich realizacji pod kątem spełnienia ustawowych celów tych programów. W oparciu o te wstępne oceny opracowano podsumowanie w skali ogólnopolskiej.

10 czerwca 2020 r. ogłoszono nabór zgłoszeń konkursowych.

By dotrzeć z informacją o naborze do nowego konkursu, podjęto szereg działań promocyjnych, m.in. przygotowano i wysłano informację prasową, zaangażowano urzędy wojewódzkie do popularyzacji konkursu wśród jednostek samorządu terytorialnego, nawiązano współpracę z wojewódzkimi i samorządowymi konserwatorami zabytków. Przeprowadzono kampanię informacyjną za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Do dnia 30 czerwca 2020 r., w którym zakończył się nabór, wpłynęło 35 zgłoszeń. W Oddziale Terenowym NID w Rzeszowie – sekretariacie konkursu – dokonano oceny formalnej nadesłanych programów. Do konkursu zakwalifikowano 26 zgłoszeń, w tym 16 z gmin miejskich (kategoria A) oraz 10 z gmin miejsko-wiejskich i wiejskich (kategoria B). Następnie pracownicy Oddziałów i Pracowni Terenowych NID, w oparciu o zgłoszenia, dokumentacje oraz wizje terenowe, opracowali opinie na temat każdego programu i jego realizacji.

We wrześniu jury konkursu dokonało oceny merytorycznej, wyłaniając 4 gminy miejskie w kategorii A oraz 4 gminy miejsko-wiejskie i wiejskie w kategorii B.

Jako główne nagrody Narodowy Instytut Dziedzictwa zrealizował filmy promujące dziedzictwo kulturowe gmin, które otrzymały tytuł laureata. Ponadto opracowano projekty spójnej oprawy graficznej konkursu oraz wykonano pamiątkowe tablice i dyplomy dla nagrodzonych i wyróżnionych.

Ze względu na sytuację epidemiczną, zrezygnowano z przygotowań do organizacji uroczystego wręczenia nagród. Wyniki konkursu ukazały się na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Ponadto opracowano koncepcję publikacji oraz teksty (m.in. na podstawie wywiadów z przedstawicielami nominowanych samorządów) do planowanej w 2022 r. publikacji podsumowującej konkurs.

W ramach zadania opracowano strategię komunikacji dla konkursu na lata 2021-2022, uwzględniającą aspekty promocyjne, PR-owe oraz wizerunkowe.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 7, 8, 10.

16. Współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym przy badaniu jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizowania zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami

W marcu 2020 r. GUS przekazał MKiDN raport z badania „Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w samorządzie gminnym”, które zostało przeprowadzone we wszystkich gminach w Polsce (badanie było obowiązkowe). Pracownicy NID brali udział w przygotowaniu i realizacji badania oraz w przygotowaniu końcowego raportu. Raport dotyczy danych z zakresu prowadzenia gminnych ewidencji zabytków, uchwalonych gminnych programów opieki nad zabytkami, zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym, programami rewitalizacji, finansowaniem czy porozumień o samorządowym konserwatorze zabytków. W czerwcu br. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przekazało Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa wyniki badania do wykorzystania w prowadzonych projektach, analizach i dalszych pracach badawczych. Pracownicy NID konsultowali też treść rozdziału „Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w samorządzie gminnym” w publikacji Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Kultura w 2019 r.”

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 10.

17. Działania związane z przygotowywaniem wniosków aplikacyjnych o wpis zabytków na Listę Światowego Dziedzictwa

W styczniu 2020 roku zostały zakończone prace nad wnioskiem o wpisanie Stoczni Gdańskiej – miejsca narodzin Solidarności i symbolu upadku żelaznej kurtyny w Europie na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Wniosek został formalnie

przyjęty i przeszedł do oceny merytorycznej prowadzonej przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków ICOMOS, organizację doradczą Komitetu Światowego Dziedzictwa. Załącznikiem do wniosku był przygotowany przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z władzami miasta Gdańska projekt Planu Zarządzania obszarem proponowanym do wpisu.

Narodowy Instytut Dziedzictwa pełni funkcję tymczasowego koordynatora Planu Zarządzania. Zasadniczym zadaniem Instytutu w wypełnianiu tej roli jest stworzenie platformy umożliwiającej wymianę wiedzy, poglądów, dyskusje, konsultacje i spotkania warsztatowe. Charakter i harmonogram działań konsultacyjnych jest powiązany z procesem oceny wniosku o wpis Stoczni Gdańskiej na Listę światowego dziedzictwa.

Rozpoczęto prace nad strategią rozwoju wraz z koncepcją zagospodarowania terenu Stoczni Gdańskiej – jednym z zadań priorytetowych wskazanych w projekcie planu zarządzania. Polegały one na analizach, spotkaniach konsultacyjnych oraz warsztatach. Ich celem jest wypracowanie rozwiązań, które umożliwią ochronę dziedzictwa Stoczni Gdańskiej, realizację planów władz Gdańska dotyczących rozwoju tej części miasta oraz planów inwestycyjnych poszczególnych właścicieli przy jednoczesnym sprostaniu wymogom stawianym miejscom światowego dziedzictwa. Poszukiwania optymalnych rozwiązań, w które są zaangażowani wszyscy interesariusze, gwarantują uzyskanie trwałego efektu i tym samym są niezwykle istotne dla przyszłości zabytkowych terenów stoczniowych oraz uzyskania przez Stocznnię Gdańską statusu miejsca światowego dziedzictwa.

W ramach prowadzonych działań zorganizowano 2 spotkania informacyjne: 14 lipca i 3 września br., w których wzięło udział w sumie ok. 130 osób reprezentujących właścicieli i zarządców terenów i obiektów w granicach postulowanego wpisu na Listę światowego dziedzictwa, władze miasta, instytucje związane z edukacją i kulturą, organizacje pozarządowe oraz urzędy regionalne i państwowe. Pierwsze w cyklu spotkań warsztatowych, które odbyły się 29 lipca i 12-13 sierpnia br. dotyczyły podejścia do ochrony i rozwoju terenów stoczniowych w granicach potencjalnego wpisu, obecnej i planowanej roli obszaru stoczniowego

w przestrzeni miasta Gdańska oraz istniejących, preferowanych i dopuszczalnych funkcji na terenie potencjalnego miejsca światowego dziedzictwa. Spotkanie zainicjowało proces wspólnego wypracowania spójnej strategii rozwoju terenów stoczniowych w granicach postulowanego wpisu, z nakreśloną ogólnie dyspozycją terenową, w odniesieniu do nowych uwarunkowań. W sierpniowych warsztatach wzięło udział 45 osób reprezentujących 24 podmioty.

W ostatnim kwartale 2020 r. podjęto też przygotowania do przyjęcia wizyty eksperta Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS, odbywającej się w ramach procedury oceny wniosku wpis Stoczni Gdańskiej na Listę światowego dziedzictwa. Wizyta odbyła się w dniach 11-12 stycznia 2021 r.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 10, 15.

18. Prowadzenie programu dotacyjnego MKiDN „Ochrona zabytków archeologicznych”

Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków archeologicznych” ma na celu wspieranie zadań służących lepszemu rozpoznaniu, analizie i dokumentacji zabytków archeologicznych oraz opracowaniu i upowszechnieniu wyników badań archeologicznych. Zgłaszane projekty są rozpatrywane w trybie konkursowym, a Narodowy Instytut Dziedzictwa, jako instytucja zarządzająca, sprawuje pieczę nad przebiegiem procedury konkursowej oraz prawidłową realizacją zgłoszonych zadań.

Strategicznym celem programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków archeologicznych” jest świadoma i zrównoważona ochrona dziedzictwa archeologicznego in situ, zgodna z normami międzynarodowymi.

Tabela IV. Program dotacyjny MKiDN „Ochrona zabytków archeologicznych.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Budżet dotacji do wydatkowania w 2020 r. (razem ze środkami przyznanymi w procedurze odwoławczej) rozdysponowany na projekty w naborze 2020 r. oraz na projekty 2-letnie z 2019 r.	2 137 400,00 zł
2	Liczba projektów zgłoszonych do naboru w 2020 r.	67
3	Liczba projektów pozytywnie ocenionych formalnie	59
4	Liczba projektów dofinansowanych	33
5	Liczba projektów zakończonych do 31.12.2019 r. i rozliczonych w 2020 r.	39

Wyniki naboru konkursowego opublikowano 18 lutego 2020 r., a wyniki procedury odwoławczej – 18 marca 2020 r.

W związku z trudnościami powstałymi w trakcie epidemii koronawirusa jeden z beneficjentów nie mógł wykonać zadania i zrezygnował z dofinansowania. Beneficjenci pozostałych 33 projektów przystąpili do ich wykonania, 16 z nich zakończy się do 31 grudnia 2020 r., a 17 jest realizowanych w trybie dwuletnim (do 31 grudnia 2021 r.). Wszystkie umowy zostały zawarte i uruchomiono przyznane środki finansowe (pierwsza transza dla zadań dwuletnich, bądź całość w przypadku zadań jednorocznych).

W grudniu beneficjent jednego z zadań z 2019 r. zgłosił, że z powodu ograniczeń wprowadzonych w związku z pandemią nie może wykonać drugiego etapu zadania. W związku z tym umowa została rozwiązana, a przekazane w 2020 r. środki – zwrócone.

Rozliczenia zadań dofinansowanych w latach 2018-2019 były składane do NID od połowy stycznia 2020 r. i dotyczyły łącznie 56 projektów, z tego:

- 39 zadań zakończonych, wykonanych w trybie jednorocznym lub dwuletnim, spośród których do końca trzeciego kwartału zakończono rozliczenie 36 umów, dla pozostałych 3 zadań działania uzupełniająco przedłużyły się wskutek epidemii, ale rozliczenia zostały przyjęte przed końcem okresu sprawozdawczego,
- 17 zadań dwuletnich rozpoczętych w 2019 r., których pierwszy etap został rozliczony i druga transza dofinansowania została uruchomiona mają się zakończyć do 31 grudnia 2020 r.

Nabór do programu na 2021 rok został ogłoszony 29 października 2020 r. Warunki konkursu zostały utrzymane w formule z 2020 r. wzbogaconej o ułatwienia wprowadzone w związku z epidemią COVID-19. Nabór był prowadzony do 3 grudnia do godz. 17.00 (przedłużenie w związku z problemami technicznymi), w tym terminie wpłynęły 72 wnioski o dofinansowanie. Opublikowanie wyników naboru przewidziane jest na początek lutego 2021 r.

19. Prowadzenie programu rewaloryzacji Parku Mużakowskiego.

Zarządzanie polską częścią Parku Mużakowskiego

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace związane z realizacją zadań z zakresu bieżącej pielęgnacji parku, uzyskano decyzje administracyjne niezbędne do prowadzenia tych prac oraz realizowano zadania promocyjne obejmujące m.in. aktualizację „Przewodnika po Parku Mużakowskim” oraz zorganizowano imprezę edukacyjno-promocyjną pn. „Jabłoniowy zawrót głowy”.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 15, 16, 17.

B. Priorytet - Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego.

1. Prowadzenie kampanii społecznej zwiększającej wrażliwość społeczną na przestępczość przeciwko zabytkom

Kampania społeczna jest jednym z zadań „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”. W związku z opóźnieniami w przyznaniu środków z budżetu Krajowego programu działania przewidziane w ramach kampanii społecznej rozpoczęły się w II połowie br. Pierwszy etap kampanii pod hasłem „Zabytki to Twoje dziedzictwo. Nie pozwól niszczyć. Reaguj!” miał za zadanie uzmysłowić rolę dziedzictwa kulturowego w życiu codziennym Polaków, a także zwiększyć świadomość na temat rodzajów przestępczości przeciwko zabytkom. Cele kampanii zostały osiągnięte poprzez: działania PR i zaangażowanie w kampanię polskich autorów kryminałów. Kampanię poprzedziły badania społeczne, dzięki którym zdiagnozowano poziom świadomości społeczeństwa na przestępczość przeciwko zabytkom. W ramach kampanii powstały 4 opowiadania poruszające tematykę przestępczości przeciwko zabytkom. Ich autorami są Hanna Greń, Ryszard Ćwirlej, Bartosz Szczygielski i Marcin Wroński. Powstała strona internetowa kampanii www.zabytki-reaguj.nid.pl. Zrealizowano 3 spoty promocyjne i zorganizowano 4 konferencje prasowe – skierowaną do mediów ogólnopolskich, przybliżającą cele kampanii, z udziałem polskich pisarzy kryminałów oraz dwie skierowane do mediów branżowych – turystycznych i rolniczych. Działania PR zaowocowały 939

publikacjami w mediach (m.in. w TVP Kultura, Agrobiznes, Polskie Radio, Interia, Rzeczpospolita, Brief, media regionalne itp.). Dotarcie z komunikatem promocyjnym osiągnęło poziom 1 409 804 osoby. Prowadzona była również kampania na profilu FB – 1 milion zasięgu i na kanale YT – 154 000 wyświetleń filmów promocyjnych.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

2. Prowadzenie kampanii społecznej „Krajobraz mojego Miasta”

Kampania społeczna jest jednym z zadań „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”. W związku z opóźnieniami w przyznaniu środków z budżetu Krajowego programu realizacja zaplanowanych działań rozpoczęła się w II połowie roku. W ramach nowej odsłony kampanii społecznej „Krajobraz mojego Miasta” opracowano strategię komunikacyjną na media społecznościowe KMM – Facebook, które są głównym nośnikiem przekazu kampanii. Zadania te są sukcesywnie realizowane.

Ponadto, zrealizowano film edukacyjny „Krajobraz mojego miasta” dotyczący promowanych zagadnień, ze szczególnym uwzględnieniem roli parków kulturowych. Dodatkowo, na podstawie filmu przygotowano 5 odcinków. Jednocześnie przygotowany został spot promujący estetykę polskich miast. Nawiązano również współpracę ze znanymi osobami, które staną się społecznymi ambasadorami akcji. Rozpoczęto przygotowania nowej oprawy graficznej kampanii, czyli plakaty z ambasadorami i grafiki na Facebook. Aby zwiększyć zasięg i siłę przekazu kampanii, włączono się w obchody Dnia Krajobrazu przygotowywanego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 8, 9, 10.

3. Ogólnopolska koordynacja Europejskich Dni Dziedzictwa

12-13 oraz 19-20 września 2020 r. odbyła się 28. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa, której hasło przewodnie brzmiało „Moja Droga”. NID pełnił rolę ogólnopolskiego koordynatora EDD

Tabela V. Europejskie Dni Dziedzictwa w 2020 r.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba wydarzeń zorganizowanych pod szyldem EDD w 2020 r.	635

2	Liczba miejscowości, w których organizowano obchody EDD w 2020 r.	Bd.
3	Liczba uczestników wydarzeń EDD w 2020	Bd.
4	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową https://edd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	144 416

Odbyło się 635 wydarzeń kulturowych poświęconych lokalnemu dziedzictwu, część – z uwagi na sytuację epidemiczną odbyła się on-line częściowo lub w całości. Uroczysta inauguracja odbyła się 13 września br. w województwie małopolskim, w miejscowości Sienna, w gminie Gródek nad Dunajcem. Program obejmował m.in.: wystąpienia tematyczne, prelekcje, koncerty, wiele lokalnych atrakcji – takich jak warsztaty, wystawy oraz Małopolskie Targi Książki. Organizatorem była Fundacja Horyzont 360, a do współorganizatorów należeli Hotel Heron, Województwo Małopolskie, MCK „Sokół”, Fundacja Sztuki, Przygody i Przyjemności ARTS, Gmina Gródek nad Dunajcem oraz Gminny Ośrodek Kultury w Gródku nad Dunajcem.

Z powodu epidemii nie odbyły się zaplanowane wcześniej szkolenia dla organizatorów realizujących wydarzenia w ramach EDD. W związku z tym zaplanowano kompleksowe wsparcie on-line organizatorów planujących włączyć się w tegoroczne obchody EDD. Przeprowadzono webinaria – we współpracy z Małopolskim Instytutem Kultury – w których wzięło udział ok. 110 organizatorów wydarzeń EDD oraz nagrano filmy szkoleniowe na następujące tematy:

- Wizerunek instytucji kultury w sieci,
- Czy dziedzictwo narodowe może być pociągające?
- Wystąpienia publiczne w sieci.

Nagrano również i opublikowano filmy szkoleniowo-instruktażowe dotyczące pracy z kamerą:

- Aparat jako kamera,
- Oświetlenie – technologia i estetyka,
- Montowanie materiału wideo – praca z programem Open Shot.

Ponadto zrealizowano cykl:

- „Instrukcja Obsługi Dziedzictwa” czyli seria 3 podcastów skierowana do koordynatorów i organizatorów wydarzeń w ramach Europejskich Dni

Dziedzictwa. Nagrania zrealizowano w Warszawie i w Krakowie w formie wywiadów prowadzonych przez dziennikarkę radiową Katarzynę Borowiecką:

- „Jak zorganizować wydarzenie w zrewitalizowanej przestrzeni?”
- „Jak ciekawie mówić o dziedzictwie?”
- „Jak zachęcić wolontariuszy do udziału w EDD?”

Dodatkowo przygotowano:

- Webinary skierowane do edukatorów EDD w formie nagrań multimedialnych:
  - „Współczesne formy komunikowania za pośrednictwem mediów”
  - „Jak przygotować materiały dla dziennikarzy o wydarzeniach EDD?”
  - „Gdzie szukać finansowania na EDD?”

Wyżej wymienione filmy szkoleniowe i instruktażowe zostały udostępnione organizatorom na portalu YouTube na kanale TVNID oraz na Facebooku. Planowane są też kolejne działania szkoleniowe dla organizatorów i redaktorów portalu EDD.

W związku z przygotowaniem do tegorocznych obchodów EDD zostały wyprodukowane materiały promocyjne, zgodne z identyfikacją wizualną wydarzenia.

Kampania promująca tegoroczną edycję EDD rozpoczęła się 14 sierpnia. Obejmowała ona kontakt z mediami, moderowanie social mediów oraz wysyłanie komunikatów marketingowych (działania PR) do mediów lokalnych i ogólnopolskich. W rezultacie pojawiło się około 1300 publikacji. Do promowania EDD zatrudniono ambasadorów. Dodatkowo stworzono wideokontent oparty na wydarzeniach wybranych organizatorów, który był promowany na profilu EDD na Facebook. W efekcie tych działań w okresie sprawozdawczym (do końca września 2020 r.) posty na Facebook dotarły do ok. 720 000 osób, natomiast filmy wyświetlono ok. 126 000 razy. Wyprodukowano i rozdystrybuowano około 3,5 tys. plakatów oraz 3 tys. broszur dla organizatorów EDD, w których opisano jak skutecznie i efektywnie zorganizować wydarzenie EDD.

W promocję EDD włączono również wojewódzkich i miejskich konserwatorów zabytków, którzy przesłali 3 filmy z serii pt. „Konserwator opowiada...”. W filmach tych opowiadają o zabytkach zlokalizowanych w swoich okręgach.

Dyrektor NID udzielił wywiadów nt. Europejskich Dni Dziedzictwa dla TVP3 Warszawa, Polskiej Agencji Prasowej, TVP Kultura oraz dla Polskiego Radia. Felieton o Europejskich Dniach Dziedzictwa pojawił się też 17 września w „Pytaniu na Śniadanie” TVP2.

Ponadto, podsumowano obchody EDD w 2020 r. dziękując wszystkim organizatorom EDD za tegoroczną współpracę. Jednocześnie przygotowano i ogłoszono nowy temat EDD – „Smaki dziedzictwa” – który będzie hasłem przewodnim w 2021 r.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 8, 9, 10.

4. Organizacja konkursu „Zabytkomania”

W drugiej połowie roku został opracowany regulamin konkursu uwzględniający nowe hasło konkursowe, kategorie i nagrody. Ogłoszenie konkursu nastąpiło 13 sierpnia. Nadsyłanie zgłoszeń trwało do 16 listopada 2020 r. W ramach popularyzacji konkursu przygotowano i wysłano informacje prasowe o konkursie do uczestników poprzednich edycji, mediów, instytucji/szkół związanych z filmem oraz środowisk filmoznawczych.

Konkurs został rozstrzygnięty 11 grudnia br. Uczestnicy mogli nadsyłać film dokumentalny lub reportaż. Tematem konkursu było dziedzictwo kulturowe, rozumiane jako dobra kultury, nauki i sztuki, będące zarówno dorobkiem materialnym, jak i niematerialnym poprzednich pokoleń. Tegoroczna odsłona konkursu, zatytułowana „Wokół nas”, koncentrowała się na emocjach, jakie towarzyszą odkrywaniu dziedzictwa swojej okolicy. Jury konkursowe oceniło nadesłane prace według kryteriów wartości artystycznej, technicznej i merytorycznej.

Jury przyznało nagrody dla miejsc I-III w trzech kategoriach: poniżej 18 roku życia, amatorzy powyżej 18 roku życia, profesjonaliści powyżej 18 roku życia.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

5. Wydawnictwo publikacji popularnych

Działalność wydawniczą w 2020 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa zainaugurował wydaniem „Raportu Roczego” za 2019 rok. Opracowanie zawiera merytoryczne sprawozdanie oraz prezentuje najważniejsze działania prowadzone przez Instytut w 2019 roku.

Ukazały się także: zaktualizowany przewodnik po Parku Mużakowskim autorstwa dr Renaty Stachańczyk, uaktualniona wersja przewodnika „Pomniki historii” oraz folder „Krajowa lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego”, prezentujący wpisy na ww. listę oraz do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie tego dziedzictwa. Rekomendacja Warszawska oraz nagranie webinarium „The invincible city. Society in cultural heritage recovery” zostały opublikowane we wspólnym wydawnictwie w postaci płyt CD. Wydany został także tom IV skierowanej do dzieci „Kroniki Zabytkomaniaka”. Tym razem motywem przewodnim publikacji są zabytki techniki, a także pojęcia krajobrazu kulturowego i dziedzictwa przyrodniczego.

W związku z obchodami EDD wydano 13 informatorów regionalnych (on-line) oraz publikację autorstwa J. Stolarczyka „Hermann Joseph Hubner (1872-1934) – zapomniany prudnicki proboszcz (1906-1934)”. Ukazały się też wydawnictwa drobne w postaci ulotek.

Realizacja zadań statutowych nr 5.

6. Biblioteka NID

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi bibliotekę specjalistyczną w Warszawie oraz biblioteki w Oddziałach Terenowych na terenie całej Polski. Zadaniem bibliotek NID jest gromadzenie i udostępnianie publikacji specjalistycznych dotyczących zabytków w Polsce oraz ochrony, konserwacji i zarządzania dziedzictwem kulturowym.

Tabela VI. Działalność Biblioteki NID.

Lp.	Nazwa miernika	Biblioteka centralna NID	Biblioteki regionalne NID
1	Liczba pozyskanych woluminów w okresie sprawozdawczym	570	1 080
2	Liczba woluminów będących na stanie biblioteki NID	53 113	64 308

3	Liczba osób, które skorzystały z biblioteki NID w okresie sprawozdawczym	282	210
4	Liczba publikacji wypożyczonych w okresie sprawozdawczym	194	631
5	Liczba publikacji, z których skorzystano w czytelni NID	430	nd
6	Liczba rekordów wprowadzonych do katalogu biblioteki	4 617	1 159
7	Liczba osób, które skorzystały z katalogu bibliotecznego online	13 931	-

W okresie sprawozdawczym księgozbiór Oddziału Terenowego NID w Warszawie (1874 wol.) poddano skontrum poprzez porównanie zapisów inwentarzowych ze stanem faktycznym oraz włączono do księgozbioru Biblioteki NID w Warszawie.

W zakresie ochrony księgozbioru wyselekcjonowano i przekazano firmie introligatorskiej w celu oprawy (naprawy, konserwacji) 104 egzemplarze książek i czasopism. W ramach konserwacji zapobiegawczej księgozbioru pracownicy Biblioteki wykonali 54 opakowania ochronne z bezkwasowej tektury dla najstarszych i najbardziej zagrożonych druków.

Informacja o księgozbiorze Biblioteki NID jest udostępniana on-line dzięki systemowi bibliotecznemu PROLIB. Biblioteka umożliwia również zdalny dostęp do zeskanowanych katalogów kartkowych.

Realizacja zadań statutowych nr 5, 11.

7. Prowadzenie portalu internetowego promującego zabytki i ich wartości www.zabytek.pl

Portal internetowy www.zabytek.pl w nowoczesny sposób prezentuje informacje o polskich zabytkach wraz z ich opisami, towarzyszącymi zdjęciami, atrakcyjnymi zasobami cyfrowymi (np. modelami 3D obiektów, chmurami punktów, filmami dokumentalnymi) oraz lokalizacją obiektów.

Tabela VII. Portal internetowy www.zabytek.pl.

Lp.	Nazwa miernika	Zabytki wpisane do rejestru	Zabytki ujęte w ewidencji zabytków	Zabytki w ewidencji grobów i cmentarzy wojennych	Zabytki uznane za pomniki historii	Miejsca Światowego Dziedzictwa
1	Liczba zabytków, dla których reprezentacja na zabytek.pl	349	0	0	54	0

	została dodana w okresie sprawozdawczym					
2	Liczba zabytków mających swoją reprezentację na zabytek.pl	84 280	0	0	109	16
3	Liczba zdjęć dodanych do zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	4 228				
4	Liczba zdjęć opublikowanych na zabytek.pl	73 679				
5	Liczba zobrazowań 3D (cumulus/modele) dodanych do zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	0				
6	Liczba zobrazowań 3D (cumulus/modele) opublikowanych na zabytek.pl	63				
7	Liczba filmów dodanych do zabytek.pl	0	0	0	5	0
8	Liczba filmów opublikowanych na zabytek.pl	0	0	0	82	0
9	Liczba użytkowników odwiedzających zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	896 545				

Oprócz zdjęć i opisów zabytków na portalu można przeglądać 36 kolekcji tematycznych oraz 105 wycieczek prezentujących wybrane zabytki znajdujące się na terenie Polski.

W zasobach portalu dostępne są 82 filmy promujące pomniki historii pt.: „Szlakiem miejsc niezwykłych – pomniki historii”. Filmy te zostały opracowane przez NID we współpracy z TVP Kultura.

W galerii portalu umieszczone są także obiekty 3D w postaci siatkowych modeli MESH lub zarejestrowanych w wyniku skanowania laserowego chmur punktów. Model MESH pokazuje uproszczoną bryłę budynku oraz fotorealistyczną teksturę powierzchni zewnętrznych, natomiast chmura punktów jest wynikiem rejestrowania przestrzeni z rozdzielczością do 5 mm, dając precyzyjny, złożony z miliardów punktów, wirtualny model obiektu.

W czwartym kwartale 2020 r. została opracowana nowa wersja portalu. Najistotniejszą zmianą jest dodanie dokumentacji i obiektów z ewidencji zabytków nieruchomych i archeologicznych oraz ewidencji grobów i cmentarzy wojennych. Na stronie każdy obiekt z ewidencji jest opisany podstawowym zestawem atrybutów, takich jak: nazwa, adres,

funkcja, chronologia. Wybrane obiekty otrzymają opisy stworzone przez pracowników NID lub zalogowanych użytkowników portalu.

Kolejna istotna zmiana obejmuje layout portalu. Nowa szata graficzna odpowiada najnowszym trendom w projektowaniu stron internetowych.

Inne zmiany na portalu zabytek.pl objęły następujące obszary:

- możliwość publikacji i przeglądania zdjęć panoramicznych,
- zaawansowane wyszukiwanie pozwalające wyszukiwać obiekty i dokumenty po wielu parametrach,
- możliwość logowania się z wykorzystaniem konta ePUAP i Google,
- nowa mapa prezentująca położenie zabytków,
- moduł „Ciekawe obiekty” zawierający najpopularniejsze zabytki,
- rozszerzenie funkcjonalności dostępnych dla zalogowanych użytkowników poprzez możliwość tworzenia własnych kolekcji dokumentów, notatek, ulubionych obiektów, wycieczek i kolekcji,
- możliwość publikowania ankiet na stronie,
- formularz kontaktowy pozwalający użytkownikom bezpośrednio kontaktować się z NID.

Nowa wersja portalu zostanie oficjalnie opublikowana w pierwszej połowie 2021 r.

W ramach działań promocyjnych informacja o zasobach dostępnych na portalu, jego funkcjonalnościach i bazie była wielokrotnie prezentowana na kanałach NID w mediach społecznościowych z linkiem kierującym użytkowników na stronę portalu.

Przygotowany został spot wizerunkowy prezentujący nową odsłonę serwisu zabytek.pl i zachęcający do jego odwiedzin, jak również seria 8 krótkich filmów – wywiadów. Materiały te będą wykorzystane do dalszej promocji portalu w 2021 roku.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 10, 11, 13.

8. Program badania opinii społecznej dotyczącej dziedzictwa

Program badań opinii społecznej ma służyć tworzenie modelu systematycznego i elastycznego gromadzenia oraz analizowania danych, przede wszystkim statystycznych, z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami oraz powiązania tej dziedziny z jak najszerszym kontekstem ekonomiczno-społecznym. Wypracowanie powyższego modelu jest celem ewaluacji „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”, w związku z czym badania opinii społecznej dotyczącej dziedzictwa zostały

uwzględnione w planach budżetu Krajowego programu na lata 2019-2022. W okresie sprawozdawczym opracowano koncepcję stworzenia modelu systematycznego i elastycznego gromadzenia oraz analizowania danych, przede wszystkim statystycznych, z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami oraz powiązania tej dziedziny z jak najszerszym kontekstem ekonomiczno-społecznym oraz przekazano ją do akceptacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Rozpoczęto pracę nad realizacją celów zadania, tworząc harmonogram działań na 2021 i 2022. Powołano Zespół ds. statystyki dziedzictwa, odbyły się spotkania mające na celu wypracowanie priorytetów, harmonogramu i planu działań zespołu.

Zrealizowano badanie na grupie statystycznej Polaków dotyczące świadomości i wiedzy społeczeństwa polskiego z zakresu dziedzictwa archeologicznego. Wyniki badań posłużą do projektowania skutecznych działań edukacyjnych.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 10.

9. Działania w ramach systemu ochrony dziedzictwa niematerialnego

Narodowy Instytut Dziedzictwa realizuje na poziomie krajowym zadania związane z wdrażaniem zapisów Konwencji UNESCO z 2003 r. w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. NID prowadzi między innymi procedurę wpisywania przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego praktyk i tradycji kulturowych na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz koordynuje prace związane z prowadzeniem Krajowego rejestru dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Tabela VIII. Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba wniosków o wpis na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które wpłynęły do NID w okresie sprawozdawczym	14
2	Liczba nowych elementów, które zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	9
3	Liczba wniosków o wpis do Krajowy rejestr dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które wpłynęły do NID w okresie sprawozdawczym	3
4	Liczba nowych elementów, które zostały wpisane do Krajowego rejestru dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	3

5	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę https://niematerialne.nid.pl w okresie sprawozdawczym	51 222
6	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach dla depozytariuszy organizowanych przez NID w okresie sprawozdawczym	odwołane

W okresie sprawozdawczym procedowano następujące wnioski dotyczące przejawów dziedzictwa niematerialnego zgłoszone do wpisania na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego:

- Boże Ciało z tradycją dywanów kwiatnych w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce,
- Gdańska kultura carillonowa,
- Fajans włocławski – umiejętność malowania motywów kwiatowych na wyrobach fajansowych,
- Pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku opolskim,
- Umiejętność wytwarzania naturalnych produktów mleczarskich,
- Wypiek byśków i nowych latek na Kurpiach Zielonych,
- Zwyczaj dunajowania w Łukowej i okolicach,
- Tradycyjne święcenie pokarmów w Dąbrowie Chotomowskiej,
- Wysiewanie serc i krzyży na polach w Powiecie Strzeleckim,
- Hafciarstwo z nadwiślańskiego Urzecza,
- Chodzenie z kozą na Kujawach,

Procedowano również wnioski do Krajowego rejestru dobrych praktyk:

- Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych z Targami Sztuki Ludowej w Kazimierzu Dolnym,
- Flis Wiślany – tradycyjna umiejętność żeglugi wiślanej wraz z umiejętnością budowy i użytkowania łodzi z drewna,
- Tradycyjne śpiewy majowe przy kapliczkach z Żabnicy na Pomorzu Zachodnim.

Depozytariusze konsultowali się z ekspertami NID przy opracowywaniu wniosków o wpis ich tradycji na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w sprawie następujących zwyczajów:

- Sałasznictwo wołoskie,
- Zwyczaj obdarowywania piernikami,

- Szkutnictwo w Pucku,
- Hejnał Warszawski,
- Snutka Golińska.

W marcu 2020 r. w ramach działań podejmowanych przez NID została podpisana umowa ze Stowarzyszeniem Wikimedia Polska, rozpoczynająca wspólny projekt edukacyjny pod nazwą „Żywa tradycja w Wikipedii”. Celem tego przedsięwzięcia jest zwiększenie widoczności niematerialnego dziedzictwa kulturowego na stronach polskich i zagranicznych Wikimediów oraz stworzenie możliwości oddolnej dokumentacji i inwentaryzacji dziedzictwa przez społeczność, grupy i osoby indywidualne będące jego depozytariuszami zgodnie z ideą Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

„Żywa tradycja w Wikipedii” jest projektem edukacyjno-badawczym, który zachęca przedstawicieli lokalnych wspólnot do opowiadania o dziedzictwie kulturowym przy użyciu technologii cyfrowych i polega na długofalowej pracy ze społecznością lokalną. Założono, że Wikipedia i inne jej projekty mogą stać się narzędziami do samodzielnego przekazywania wiedzy, uzupełnieniem przekazu międzypokoleniowego, a także jedną z form przeciwdziałania zagrożeniom dziedzictwa niematerialnego. Projekt uzyskał patronat honorowy Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego.

Planowane na pierwszą połowę 2020 r. szkolenia dla pięciu grup depozytariuszy – osób związanych z tradycjami wpisanymi na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, działającymi w obszarze rzemiosła, sztuki ludowej i tradycji muzycznych – ze względu na sytuację epidemiczną zostały przełożone na kolejny rok.

Na początku roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami Urzędu Patentowego, na którym omówiono możliwość wykorzystania mechanizmów prawnych służących ochronie patentowej umiejętności związanych z tradycyjnym rzemiosłem. W wyniku spotkania podjęto decyzję o współpracy w zakresie stosowania i ochrony oznaczeń geograficznych.

W celu pełniejszej promocji i popularyzacji ochrony dziedzictwa niematerialnego Zespołowi ds. niematerialnego dziedzictwa kulturowego nadano nową formę. Po

wprowadzeniu w dniu 1 lipca 2020 r. nowego regulaminu organizacyjnego NID, w skład Zespołu wchodzi pracownicy Oddziałów i Pracowni Terenowych NID z całej Polski, będący bliżej depozytariuszy. W związku z tym planowana jest postulowana przez Konwencję z 2003 roku dokładniejsza identyfikacja i inwentaryzacja zjawisk z zakresu niematerialnego dziedzictwa kulturowego na terenach podległych koordynatorom. We wrześniu odbyło się szkolenie wewnętrzne nowo powołanych koordynatorów. Koniec roku zaowocował wydaniem kolejnej już uzupełnionej o nowe wpisy broszury poświęconej Krajowej liście oraz Krajowemu rejestrowi dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Wydano także ulotkę informacyjną.

W ramach promocji polskiego dziedzictwa niematerialnego w czwartym kwartale zostały przygotowane materiały reklamowe dotyczące kultury bartniczej w związku z 15. sesją Komitetu Międzynarodowego ds. Ochrony Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego w siedzibie głównej UNESCO w Paryżu. Były to: breloki ze znakiem bartniczym, magnesy ze znakiem bartniczym, dłubanka z miodem oraz ulotki w j. polskim i w j. angielskim. Materiały zostały wysłane do Paryża.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 8, 9, 10, 11, 15.

10. Program dotacyjny NID „Wspólnie dla dziedzictwa”

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi program dotacyjny „Wspólnie dla dziedzictwa” służący dofinansowaniu projektów realizowanych przez stowarzyszenia i fundacje, których celem jest identyfikacja, dokumentacja i/lub upowszechnianie dziedzictwa kulturowego oraz jego wartości, a także sprzyjanie społecznemu zaangażowaniu w ochronę i opiekę nad dziedzictwem. Program jest realizowany w ramach działań ujętych w „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”.

Tabela IX. Program dotacyjny NID „Wspólnie dla dziedzictwa”

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Budżet dotacji na 2020 r. do rozdysponowania na projekty	700 000
2	Liczba projektów zgłoszonych do naboru w 2020 r. /pozytywnie ocenionych formalnie/dofinansowanych	215/206/23
3	Liczba zakończonych i rozliczonych w 2020 r. projektów	16

W okresie sprawozdawczym rozliczono dotację celową przyznaną na realizację programu w 2019 roku. W 2020 r. rozliczono 21 projektów z poprzedniego roku. Działania niezbędne do uruchomienia nowej edycji programu na rok 2020 zostały rozpoczęte jeszcze w 2019 roku. Jednak z przyczyn niezależnych od NID (przedłużające się prace dotyczące budżetu „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022” na rok 2020 oraz wybuch epidemii), konieczne było przesunięcie ogłoszenia terminu naboru. Nowe warunki panujące w Polsce wymusiły wprowadzenie zmian w regulaminie Programu, który ostatecznie został zaakceptowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na początku czerwca br. z budżetem 700 000,00 zł.

W naborze trwającym od 9 czerwca do 9 lipca złożono 215 wniosków na łączną kwotę 9 281 091,95 zł. 206 wniosków spełniało wymogi formalne i zostało poddanych ocenie merytorycznej i organizacyjnej. Dofinansowanie przyznano 21 fundacjom i stowarzyszeniom na realizację 23 projektów. Do końca września podpisano umowy ze wszystkimi beneficjentami, a także przekazano im środki finansowe. Zadania były realizowane do 31 października.

Do końca 2020 r. rozliczono 16 projektów. Rozpoczęto również przygotowania do kolejnej edycji Programu. Dokumentacja została przesłana do akceptacji Ministra KDNiS.

Ze względu na epidemię COVID-19 zrezygnowano z organizacji corocznej konferencji podsumowującej realizację Programu w roku 2020, która w tym roku miała być poświęcona tematyce CSR – społecznej odpowiedzialności biznesu. W zamian za to, NID w dniach 5-9 października uczestniczył jako wystawca w wirtualnych Targach CSR.

Targi CSR są największym tego typu wydarzeniem branżowym w Polsce, organizowanym od 2005 roku, co dwa lata, przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Celem wydarzenia jest prezentacja działań i praktyk firm społecznie odpowiedzialnych, a także oferowanych usług i podejmowanych w tym zakresie inicjatyw. Targi CSR to wydarzenie adresowane zarówno do biznesu, jak i jego otoczenia: społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych, uczelni, szkół, mediów, administracji i samorządów.

Ósma edycja Targów CSR przebiegła w formule on-line. Organizator zapewnił prezentację wirtualnych stoisk, którym towarzyszyła część konferencyjna oraz rozwiązania wspierające networking.

Bazując na ogromnym doświadczeniu programu WDD, NID dzielił się podczas targów wiedzą na temat tego, jak prowadzić współpracę z organizacjami pozarządowymi, szkołami, gminnymi ośrodkami kultury czy społecznością lokalną, jak znaleźć partnerów oraz pomysły na projekty związane z ochroną dziedzictwa, prezentował krajowe i lokalne działania upowszechniające wiedzę o dziedzictwie i wykorzystania go w rozwoju społecznym i gospodarczym, które angażują do kooperacji mieszkańców, liderów lokalnych, przedsiębiorców czy samorządy. Na wirtualnym stoisku NID poza programem „Wspólnie dla dziedzictwa” zaprezentowano także kampanię Krajobraz Mojego Miasta oraz Europejskie Dni Dziedzictwa.

W ramach działań promujących program zmieniono logo programu na spójne z nową identyfikacją wizualną Narodowego Instytutu Dziedzictwa, stworzono specjalną grupę przy funpage'u NID na kanale Facebook, której celem jest skupienie wokół idei „wspólnie dla dziedzictwa” organizacji pozarządowych, wolontariuszy, edukatorów, animatorów kultury - pasjonatów działających na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz przygotowano spoty promujące ideę programu do wykorzystania w social mediach NID w roku 2021.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 8, 9, 10.

11. Prowadzenie internetowej bazy wiedzy z zakresu edukacji o dziedzictwie <https://edu.nid.pl>

1 lipca 2020 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa uruchomił portal internetowy <http://edu.nid.pl>. Portal powstał jako realizacja jednego z zadań „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”, aby wesprzeć nauczycieli i edukatorów w ich pracy. Jest również skarbnicą wiedzy dla rodziców, opiekunów i wszystkich szukających inspiracji i ciekawych pomysłów na zabawy z dziećmi czy warsztaty z młodzieżą i dorosłymi. Na portalu można znaleźć materiały o lokalnym dziedzictwie, filmy, scenariusze lekcji o architekturze

czy nawet pomysły na gry terenowe. Udostępnione materiały podpowiadają, jak zorganizować atrakcyjną wycieczkę, poznać najbliższą okolicę czy ciekawie spędzić czas w otoczeniu zabytków. Dostępna na stronie wyszukiwarka pozwala ograniczyć wybór do konkretnych rodzajów materiałów, tematyki i grupy docelowej. Na platformie dostępny jest również kalendarz wydarzeń. Udostępniane materiały zostały zebrane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z ogólnopolskimi instytucjami kultury, muzeami i organizacjami pozarządowymi.

Tabela X. Portal internetowy <http://edu.nid.pl>.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba artykułów dodanych do bazy wiedzy edu.nid.pl w okresie sprawozdawczym	315
2	Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy edu.nid.pl	315
3	Liczba partnerów NID współtworzących treści strony edu.nid.pl	80(4)
4	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy edu.nid.pl w okresie sprawozdawczym	8864

W ramach przygotowań do uruchomienia portalu wysłano pismo zapraszające do współpracy do ponad 360 instytucji. Blisko 40 z nich brało czynny udział przy tworzeniu pierwszych treści na stronę, z czego cztery są wskazywane jako partnerzy projektu: Biuro Programu „Niepodległa”, Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA, Brama Poznania ICHOT, Fundacja PLENEROWNIA.

Po uruchomieniu portalu liczba współpracujących instytucji, fundacji i osób prywatnych wzrosła do około 80. Na portalu na bieżąco dodawane są nowe treści; szczególnie w zakładce wydarzenia oraz materiały edukacyjne.

20 sierpnia 2020 r. został ogłoszony konkurs na opracowanie materiałów edukacyjnych dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych w zakresie dziedzictwa kulturowego. Przedmiotem konkursu było opracowanie materiałów edukacyjnych przeznaczonych do wykorzystania przez nauczycieli, edukatorów lub opiekunów w pracy z dziećmi i młodzieżą podczas zajęć dydaktycznych w przedszkolach oraz w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Konkurs miał na celu zwiększenie efektywności systemu upowszechniania wiedzy o dziedzictwie i jego wartości, a także kreowanie w młodym pokoleniu przekonania o znaczeniu dziedzictwa kulturowego dla integralnego rozwoju człowieka poprzez

tworzenie użytecznych i zgodnych z dobrymi praktykami nowoczesnej edukacji materiałów dydaktycznych. Informacja i jednocześnie zaproszenie do konkursu została wysłana do szkół, organizacji zajmujących się edukacją oraz mediów. Termin zgłaszania prac konkursowych zakończył się 16 listopada br. Wpłynęło 217 prac, które prezentowały wysoki poziom merytoryczny. Wyniki konkursu zostały ogłoszone 14 grudnia. Jury przyznało 10 nagród głównych (nagroda pieniężna w wysokości 5 000 PLN) oraz 10 wyróżnień (nagroda pieniężna w wysokości 3 000 PLN). Nagrodzone scenariusze zostaną opublikowane w zakładce materiały edukacyjne.

W związku z obostrzeniami związanymi z pandemią i przeniesieniem działań edukacyjnych i szkoleniowych do sieci podjęto decyzję o realizacji serii podcastów edukacyjnych skierowanych do szerokiego grona odbiorców oraz do edukatorów. W ostatnim kwartale 2020 została zrealizowana i opublikowana seria czterech podcastów pt. „Kółko kulturowe” - zrealizowanych w ramach projektu Edukacja. Do udziału w projekcie zaproszone zostały ekspertki reprezentujące fundacje współpracujące z NID, których działalność wpisuje się w statutowo określoną misję Instytutu. Nagrania w formie audycji dźwiękowych zrealizowano w Krakowie i w Warszawie. Do współpracy przy nagraniach w roli prowadzącego został zaproszony Łukasz Nowicki – aktor filmowy i teatralny.

Seria podcastów obejmowała następujące odcinki:

- „Dziedzictwo kulturowe w popkulturze”
- „Jak zwiedzamy w ponowoczesności?”
- „Dziedzictwo niematerialne - odwieczny towarzysz”
- „Co to znaczy być społecznym opiekunem zabytków?”

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

12. Europejskie Dni Archeologii

Europejskie Dni Archeologii odbyły się po raz pierwszy w 2019 roku, angażując w obchody aż 18 europejskich krajów. Okazały się wielkim sukcesem. W ramach pierwszej edycji EDA zorganizowano blisko 1 130 wydarzeń. Celem obchodów

było propagowanie archeologii. Uczestnicy mieli okazję zobaczyć na co dzień niedostępne miejsca, od pracowni badawczych po czynne wykopaliska.

Wydarzenia, skierowane zarówno do dzieci jak i dorosłych, obejmowały warsztaty, pokazy, wycieczki oraz wiele innych atrakcji.

Narodowy Instytut Dziedzictwa podjął inicjatywę włączenia się Polski w obchody Europejskich Dni Archeologii w 2020 r. i jako ogólnopolski patron zaprosił do udziału w obchodach EDA 17 placówek muzealnych, 11 uniwersytetów z wydziałami archeologii oraz 4 prywatne organizacje. Odzew na zaproszenie do udziału w EDA wskazywał duże zainteresowanie wydarzeniem. Z powodu epidemii ostatecznie w tegorocznej edycji EDA wzięło udział tylko 7 placówek muzealnych i 1 uniwersytet. Zorganizowano łącznie 9 wydarzeń.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

13. Aktywność w mediach społecznościowych i strony internetowe

Działania popularyzujące ochronę dziedzictwa kulturowego podejmowane przez NID są skierowane w dużej mierze do użytkowników Internetu. Podstawową platformą kontaktu pomiędzy osobami zainteresowanymi szeroko pojętą tematyką dziedzictwa kulturowego a Instytutem jest strona www.nid.pl.

Ponadto Narodowy Instytut Dziedzictwa zarządza i administruje następującymi portalami tematycznymi:

1. www.zabytek.pl – portal umożliwiający dostęp do opisów, cyfrowych wizerunków (zdjęć, filmów i modeli 3D) wybranych zabytków oraz informacji o ich lokalizacji;
2. edd.nid.pl – portal poświęcony Europejskim Dniom Dziedzictwa;
3. edu.nid.pl – portal, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o szeroko pojętym dziedzictwie i jego wartościach;
4. niematerialne.nid.pl – portal poświęcony niematerialnemu dziedzictwu kulturowemu;
5. samorzad.nid.pl – portal skierowany do przedstawicieli samorządów, będący bazą praktycznej i rzetelnej wiedzy na temat zarządzania dziedzictwem w gminach;

6. www.krajobrazmojegomiasta.pl – portal poświęcony kampanii społecznej „Krajobraz Mojego Miasta”;
7. www.park-muzakowski.pl – portal poświęcony Parkowi Mużakowskiemu
8. swiatowedziedzictwo.nid.pl – portal zawierający informacje na temat światowego dziedzictwa w Polsce;
9. mapy.zabytek.gov.pl – portal umożliwiający analizowanie danych przestrzennych zabytków nieruchomych i archeologicznych wpisanych do rejestru;
10. cumulus.zabytek.gov.pl – portal umożliwiający przeglądanie chmur punktów pochodzących ze skaningu laserowego.

W związku ze stanem epidemii wprowadzonym w Polsce w marca br. działalność Narodowego Instytut Dziedzictwa w 2020 r. została dostosowana do nowych warunków. Większość akcji popularyzujących dziedzictwo była skierowana do społeczności skupionych na portalach internetowych. Dlatego została zintensyfikowana częstotliwość publikowania postów na profilach mediów społecznościowych administrowanych przez NID: na Facebooku i na Instagramie. W okresie sprawozdawczym na głównym fanpage’u NID na Facebooku opublikowano 523 posty. Były one podzielone na serie tematyczne, np. zabytki na górskich szlakach, zabytkowe uzdrowiska, nieoczywiste zabytki, ciekawy detal, zabytki z perspektywy wody itp. Zorganizowano również akcje mające na celu zaangażowanie internautów w odkrywanie dziedzictwa, np. „Zabytkowe wspomnienia” czy #OknoNa#4stronyDziedzictwa. Na profilu EDD na Facebooku w okresie sprawozdawczym opublikowano 282 posty.

Na profilu NID na Instagramie opublikowano 157 postów. W okresie sprawozdawczym strony internetowe były odwiedzane:

- www.nid.pl: blisko 328 000 razy (liczba sesji) (dla porównania: 2019 r. ok. 147 000),
- zabytek.pl: 896 545 (dla porównania: w 2019 r. ok. 308 000)
- edd.nid.pl: 144 416 (liczba użytkowników)
- niematerialne.nid.pl: 17 661 (liczba sesji)
- edu.nid.pl: 13 041 (liczba sesji)

- Fanpage NID na Facebooku ma 22 140 fanów,
- Fanpage EDD Facebooku ma 4310 fanów,
- Fanpage „Wspólnie dla Dziedzictwa” ma 2601 fanów,
- Liczba wyświetleń filmów na kanale YouTube TVNID wyniosła 1 148 129 (dla porównania: w całym 2019 r. ok. 203 000),
- Instagram NID obserwuje 1 862 osób.

Realizacja zadania statutowego nr 8.

C. Priorytet – Gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym

1. Gromadzenie i udostępnianie dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków

W Narodowym Instytucie Dziedzictwa jest gromadzona i opracowywana dokumentacja rejestru oraz ewidencji zabytków. W skład dokumentacji rejestrowej wchodzi decyzje administracyjne wydawane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, wpisujące zabytki do rejestru i stanowiące o ich ochronie prawnej. Są to także decyzje zmieniające i wyjaśniające wpisy do rejestru, sprostowania oraz zmiany numerów rejestru, a także decyzje wydawane przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego dotyczące skreśleń lub odmowy skreślenia zabytku z rejestru.

Krajowa ewidencja zabytków obejmuje karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa, karty cmentarzy, ewidencję parkową, teczki urbanistyczne, karty ewidencyjne zabytków ruchomych techniki oraz dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego, koperty organowe, a także dokumentację stanowisk archeologicznych AZP. Wszystkie te materiały są opracowywane, wpisywane do bazy danych, sukcesywnie digitalizowane i udostępniane.

Tabela XI. Gromadzenie dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków.

Lp.	Nazwa miernika	Dokumentacja rejestru zabytków	Krajowa ewidencja zabytków	Ewidencja grobów i cmentarzy wojennych
1.	Liczba przyjętych i opracowanych dokumentów w okresie sprawozdawczym	1185	13034	0
2	Stan zbioru dokumentów	76 374	1 152 827	0
3	Liczba udostępnionych dokumentów w okresie sprawozdawczym	0	17 276	0

Realizacja zadania statutowego nr 12.

2. Tworzenie dokumentacji dot. zabytków

W okresie sprawozdawczym w ramach wspierania wojewódzkich konserwatorów zabytków planowano kontynuację inwentaryzacji i wykonanie kart ewidencyjnych dla wyznaczonych wcześniej obiektów. Jednak z powodu epidemii oraz braku możliwości fizycznego dostępu do inwentaryzowanych obiektów w okresie sprawozdawczym nie wykonywano kart ewidencyjnych.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7, 11, 12.

3. Ewidencjonowanie badań archeologicznych realizowanych na terenie kraju

W 2020 r. do Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpłynęło ok. 10 000 decyzji o pozwoleniu na prowadzenie badań archeologicznych. Do bazy danych (Access) wprowadzono informacje z 1500 dokumentów.

Ponadto NID przyjmuje opracowania wyników badań archeologicznych realizowanych w związku z budową dróg krajowych i autostrad. W okresie sprawozdawczym wpłynęło 45 nowych opracowań. Łączny zasób opracowań wyników badań archeologicznych przekazanych do NID stanowi 2 717 opracowań (93,3 m.b.).

Realizacja zadania statutowego nr 12.

4. Prowadzenie elektronicznego systemu danych o zabytkach, w tym uczestnictwo w infrastrukturze informacji przestrzennej

W okresie sprawozdawczym Narodowy Instytut Dziedzictwa aktualizował dane przestrzenne na platformie publikacyjnej dostępnej dla każdego użytkownika Internetu – Portalu Mapowym <https://mapy.zabytek.gov.pl>. Kontynuowano prace nad repozytorium skanowanej dokumentacji rejestrowej, na podstawie której zaktualizowano bazy danych geoprzestrzennych o zabytkach. Dostęp do repozytorium cyfrowego dokumentacji rejestrowej jest możliwy dla zautoryzowanych użytkowników – pracowników Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN, Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich, funkcjonariuszy Policji zajmujących się ochroną zabytków

archeologicznych, funkcjonariuszy Straży Granicznej i Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie pozwoleń na wywóz zabytków za granicę, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, jednego Powiatowego Konserwatora Zabytków oraz wszystkich Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków, którzy podjęli współpracę z NID w zakresie aktualizacji repozytorium cyfrowej dokumentacji rejestru zabytków.

W 2020 r. w ramach utrzymania i rozwoju bazy prowadzono ciągłą digitalizację rejestru zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych, a także danych o miejscach światowego dziedzictwa i pomnikach historii. Proces digitalizacji realizowany w NID polega na skanowaniu analogowych kopii dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków, a następnie na podstawie interpretacji treści dokumentów tworzenie wektorowych, cyfrowych obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie danych GIS.

Tabela XII. Prowadzenie elektronicznego systemu danych o zabytkach.

Lp.	Nazwa miernika	Miejsca światowego dziedzictwa	Pomniki Historii	Rejestru zabytków	Krajowa ewidencja zabytków	Ewidencja grobów i cmentarzy wojennych	Razem
1	Liczba zeskanowanych i wprowadzonych do bazy dokumentów w okresie sprawozdawczym	0	5	1 183	541 843	0	543 031
4	Liczba zeskanowanych dokumentów zgromadzonych w bazie danych, w tym: zabytki nieruchome zabytki ruchome zabytki nieruchome archeologiczne	17	112	113 235	589 107	0	702 471
				78 470	124 174		
				22 746	0		
				12 019	464 933		
5	Liczba rekordów opisujących dokumenty dodanych do bazy danych (MultiArch) w okresie sprawozdawczym	nd	nd	5 232	42 978	nd	48 200
6	Liczba rekordów opisujących dokumenty w bazie danych (MultiArch)	nd	nd	245 268	596 591	nd	841 859
7	Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki	0	6	786	171 614	0	172 406

	dodanych do bazy GIS w okresie sprawozdawczym						
8	Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie GIS, w tym: zabytki nieruchome zabytki nieruchome archeologiczne	36	157	100 106	172 102	0	150 838
				92 270	20 234		
				7 836	151 868		

Tworzona w NID Centralna Baza Danych o Zabytkach zawiera informacje o obiektach wpisanych do rejestru zabytków, obiektach skreślonych z rejestru zabytków, obiektach znajdujących się w krajowej ewidencji zabytków, a także obiektach uznanych za pomniki historii i miejscach światowego dziedzictwa.

Na geoportalu służącym do szerokiego udostępniania w Internecie danych o zabytkach gromadzonych z Centralnej Bazy Danych o Zabytkach nie są publikowane informacje o obiektach skreślonych z rejestru oraz obiektach, których decyzje o wpisie do rejestru zostały uchylone. Na geoportalu nie są również publikowane dane dotyczące ewidencji zabytków oraz ewidencji grobów i cmentarzy wojennych. Po rozbudowie systemu informatycznego także i te obiekty zostaną uwzględnione na stronach www.mapy.zabytek.gov.pl i www.zabytek.pl. Aktualizacja danych na geoportalu odbywa się w cyklach półrocznych.

Na koniec 2020 r. na geoportalu NID zostało opublikowanych 85 546 obiektów w Centralnej Bazie Danych o Zabytkach. W okresie sprawozdawczym Portal mapowy był odwiedzany blisko 76,5 tys. razy.

Aktualizowane co pół roku dane w postaci zestawień statystycznych oraz wykazów zabytków wpisanych do rejestru, od grudnia 2016 r. są dostępne również na portalu <https://dane.gov.pl/institution/64,narodowy-instytut-dziedzictwa>). Obecnie na portalu publikowanych jest 7 zbiorów danych.

Dane zgromadzone w Centralnej Bazie Danych o Zabytkach są udostępniane do celów naukowych oraz podmiotom publicznym na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1382) i na warunkach określonych w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania

publiczne (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 700 z późn. zm.). W okresie sprawozdawczym do Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpłynęły 43 wnioski o bezpłatne udostępnienie danych przestrzennych zgromadzonych w CBDDoZ.

Realizacja zadań statutowych nr 11, 12, 13.

6. Prowadzenie archiwum NID

Archiwum NID istnieje od 1962 roku. Zasób archiwalny obejmuje spuścizny naukowe (ok. 74,96 mb. dokumentacji aktowej, ok. 27 660 negatywów, ok. 41 925 pozytywów i ok. 7 776 j.a. dokumentacji projektowej), materiały użyczone po byłym Przedsiębiorstwie Państwowym Pracowniach Konserwacji Zabytków (ok. 2 400 mb. dokumentacji aktowej, ok. 775 911 negatywów, ok. 50 228 pozytywów, ok. 24 380 wglądówek i ok. 47 386 j.a. dokumentacji projektowej) oraz dokumentację archiwum zakładowego (ok. 8 700 j.a. dokumentacji zarchiwizowanej kat. A lub kat. B, ok. 234 mb dokumentacji nieuporządkowanej, ok. 273 116 negatywów i ok. 310 342 pozytywów).

W okresie sprawozdawczym zewidencjonowano, opracowano lub zarchiwizowano 23 047 j.a. w ramach archiwum zakładowego, 1 615 j.a. w ramach materiałów byłego PP PKZ oraz 8 493 j.a. w ramach spuścizn naukowych. Ponadto wymieniono 688 pudeł, 897 teczek, 704 klipsy archiwalne i 8 tubusów na nowe, przeniesiono 125,5 mb dokumentacji na nowe regały, odgazowano ok. 67 mb dokumentacji, wykonano 763 pomiary temperatury i wilgotności w magazynach archiwalnych oraz przeprowadzono skontrum 2 837 j.a. dokumentacji. W ramach digitalizacji zasobu archiwum NID wykonano 1 200 reprodukcji, 7 115 skanów i obrobiono w programie graficznym 5 556 plików. Wykonano 639 zdjęć z których 311 obrobiono w programie graficznym.

Tabela XIII. Archiwum NID.

Lp.	Nazwa miernika	Zasób centralnego archiwum NID	Zasób regionalnych archiwów NID
1	Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji przyjętej do archiwum w okresie sprawozdawczym	0 j.a.	622 j.a.
2	Liczba jednostek archiwalnych/metrów bieżących dokumentacji zgromadzonej w archiwum NID	dokumentacja aktowa	ok. 841 mb
		negatywy, pozytywy, wglądówki, dokumentacja projektowa	ok. 973 111 j.a.
3	Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji opracowanej, zewidencjonowanej i zarchiwizowanej w okresie sprawozdawczym	19 140 j.a.	14 015 j.a.

4	Łączna liczba jednostek archiwalnych dokumentacji opracowanej, zewidencjonowanej i zarchiwizowanej	479 653 j.a.	27 796 j.a.
5	Liczba osób korzystających z zasobów archiwalnych NID w okresie sprawozdawczym	97 osób	274 osób

Realizacja zadania statutowego nr 11.

D. Działalność NID obejmująca zakresy kilku priorytetów

1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Program został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 13 sierpnia 2019 r., a następnie ogłoszony w „Monitorze Polskim” 11 września 2019 r. (MP z 2019 r., poz. 808).

Program ma na celu realizację przepisu art. 84 w związku z art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067, z późn. zm.) i jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także zapewnia środki służące do realizacji wyznaczonych celów.

8 października 2019 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołał dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa na Koordynatora Programu (Dziennik Urzędowy MKiDN z 2019 r., poz. 98).

Ze względu na opóźnienie przyznania środków finansowych na realizację Programu oraz wybuch epidemii, konieczne stało się zrewidowanie wszystkich dotychczasowych założeń związanych z wdrażaniem Programu.

Powyższe czynniki spowodowały, że realizacja większości zadań zaplanowanych na pierwsze półrocze 2020 r. miała charakter wyłącznie przygotowawczy. Faktyczna i właściwa realizacja zadań rozpoczęła się w czerwcu 2020 roku.

Działania zrealizowane w 2020 r. w ramach Programu są następujące:

- Przeszkolono przedstawicieli 75 jednostek samorządu terytorialnego z zakresu zarządzania dziedzictwem oraz przygotowano platformę e-learningową do samodzielnego uczenia się wraz z pakietem 7 szkoleń.
- Dodano 30 nowych, odrębnych materiałów informacyjnych na stronę internetową www.samorzad.nid.pl (więcej informacji nt. portalu: Priorytet A, pkt: 14);

- Wytypowano 8 Ośrodków i Pracowni Terenowych NID do pełnienia funkcji Centrów Kompetencji ds. rewitalizacji NID (więcej informacji nt. Centrów Kompetencji: Priorytet D., pkt. 5);

- Przeprowadzono szkolenie dla przedstawicieli 16 urzędów marszałkowskich w zakresie zasad ochrony zabytków, planowania strategicznego, wykorzystania potencjału dziedzictwa w procesie rewitalizacji;

- W ramach merytorycznego wsparcia procesu planowania i rewitalizacji w gminach opracowano 11 studiów ochrony wartości kulturowych zabytkowych miejscowości wskazanych przez wojewódzkich konserwatorów zabytków:

1. Studium ochrony wartości kulturowych wsi Grobniki, gm. Głubczyce, powiat głubczycki, woj. opolskie.
2. Studium ochrony wartości kulturowych osady Kamieniec z założeniem pałacowo-parkowym i folwarcznym, gm. Susz, powiat ławiecki, woj. warmińsko-mazurskie.
3. Studium ochrony wartości kulturowych wsi Paclaw z Kalwarią paclawską, gm. Fredropol, powiat przemyski, woj. podkarpackie.
4. Studium ochrony wartości kulturowych starego miasta w Gryficach, gm. loco, powiat gryficki, woj. zachodniopomorskie
5. Studium ochrony wartości kulturowych miasta Pierzchnica, gm. loco, powiat kielecki, woj. świętokrzyskie.
6. Studium ochrony wartości kulturowych miasta Rydzyna, gm. loco, powiat leszczyński, woj. wielkopolskie.
7. Studium ochrony wartości kulturowych miasta Goniądz, gm. loco, powiat moniecki, woj. podkarpackie.
8. Studium ochrony wartości kulturowych miasta Nieszawa, gm. loco, powiat aleksandryjski, woj. kujawsko-pomorskie.
9. Studium ochrony wartości kulturowych obszaru zespołu zabudowy letniskowej w granicach ul. Witkiewicza, Jagiellońskiej, Kościuszki i Rówień Krupowa w Zakopanem, powiat tatrzański, woj. małopolskie
10. Studium ochrony wartości kulturowych wsi Czernina, gm. Góra, powiat górski, woj. dolnośląskie

11. „Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym - nekropolią właścicieli” – studium ochrony wartości kulturowych pomnika historii.

- Przygotowano ewaluację konkursu „Twój dom – dialog z tradycją” oraz wyprodukowano film edukacyjny pod tytułem „Twój dom – dialog z tradycją”. Celem konkursu jest znalezienie dobrych wzorców nowej zabudowy jednorodzinnej do realizacji w krajobrazie otwartym, która kontynuuje i/lub nawiązuje do form tradycyjnego budownictwa w swoim regionie, stając się elementem harmonijnego rozwoju lokalnego krajobrazu kulturowego.

W roku 2020 Narodowy Instytut Dziedzictwa podpisał umowę o współorganizacji kolejnej edycji konkursu „Twój dom - dialog z tradycją” na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W ramach współpracy z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2 października 2020 r. zorganizowano webinar pod nazwą „Architektura regionalna: przeszłość – teraźniejszość – przyszłość” adresowany do architektów, urbanistów, architektów krajobrazu, konserwatorów zabytków, wykładowców, studentów, samorządowców, inwestorów i regionalistów. W spotkaniu udział wzięło sześciu prelegentów: Magdalena i Mateusz Górnik (architekci, Sosnowiec/Warszawa), Piotr Olszak (architekt, Pisz), Iwona Solisz (konserwator zabytków, Kluczbork), Włodzimierz Witkowski (architekt - wykładowca akademicki, Łódź), Beata Szady (dziennikarka, Wrocław) oraz moderator Iwona Liżewska (Olsztyn). Zapis relacji z webinaru został opublikowany na kanale TV NID na YouTube.

W ramach przygotowań do realizacji konkursów w roku 2021 w województwach śląskim i podlaskim zlecono wykonanie dwóch opracowań badawczych pod nazwą „Historyczne zagospodarowanie i typy zabudowy obszarów wiejskich”, które będą stanowiły podstawę do opracowania merytorycznego załącznika do konkursu.

Przeprowadzono ewaluację efektów konkursu „Twój dom – dialog z tradycją” zrealizowanego w roku 2010 we współpracy z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przedstawiając jego genezę, organizację, nagrodzone

projekty oraz ich realizacje. W ramach ewaluacji konkursu zrealizowano dodatkowo film edukacyjny pod tytułem „Twój dom – dialog z tradycją”. Film poświęcony jest idei i problematyce regionalizmu, przedstawia dziedzictwo historyczne trzech regionów objętych konkursem w obecnej edycji (Warmia i Mazury, Śląsk, Podlasie), prezentuje konkurs z 2010 roku oraz jego rezultaty na Warmii i Mazurach oraz promuje konkurs, który zostanie ogłoszony w roku 2021.

- Przeprowadzono pierwszą edycję konkursu Generalnego Konserwatora Zabytków „Samorząd dla dziedzictwa” (więcej informacji nt. konkursu: Priorytet A, pkt: 15);

- Prowadzono prace nad wypracowaniem 5 nowych jednolitych standardów postępowań konserwatorskich:

1. opracowanie standardu postępowań konserwatorskich w stosunku do zawilgoceń zabytkowych obiektów architektonicznych;
2. opracowanie standardu postępowań konserwatorskich w zakresie projektowania zieleni w parkach, ogrodach i innych formach zaprojektowanej zieleni zabytkowej;
3. opracowanie standardu postępowań konserwatorskich w ochronie architektury i budownictwa drewnianego;
4. opracowanie standardu postępowań konserwatorskich w ochronie krajobrazów kulturowych, przy szczególnym uwzględnieniu problemu instalacji fotowoltaicznych w obiektach i obszarach zabytkowych;
5. opracowanie standardu postępowań konserwatorskich w sprawach dostępności obiektów zabytkowych dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

- Opracowano wzór „Karty wartości zabytku” wraz z instrukcją jej wypełniania oraz rozpoczęto badania terenowe z pilotażem oceny wartości zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru;

- W strukturze Narodowego Instytutu Dziedzictwa utworzono Centrum Architektury Drewnianej (więcej informacji nt. Centrum: Priorytet D, pkt. 6);

- Wykonano aktualizację opracowania: „Bytom Śródmieście z Rozbarkiem. Aktualizacja części konserwatorskiej studium urbanistyczno-konserwatorskiego” wykonanego w 1998 r. przez Pracownię Dokumentacji Naukowo-Historycznej Leszek Danilczuk, Maria Kasprzyk;
- Wypracowano założenia do projektu dotyczącego waloryzacji zabytków i dokumentacji wartości zabytków wpisanych do rejestru oraz opracowano wzór „Karty wartości zabytku”.
- Opracowano założenia i konspekt do standardu ochrony architektury drewnianej.
- Opracowano listę obszarów AZP wytypowanych do badań w ramach KPOZiOnZ. Przygotowano ją na podstawie informacji dotyczących najpilniejszych potrzeb w tym zakresie zebranych od wojewódzkich konserwatorów zabytków. W 2020 r., zgodnie z założeniami przyjętymi we wskaźnikach, przeprowadzono badania na obiektach stanowiących 25% listy, w tym na dwóch dotąd niebadanych, zagrożonych intensywnym rozwojem inwestycyjnym obszarach AZP w woj. pomorskim (6-39, 23-45) oraz na części obszaru 53-82 leżącej w granicach administracyjnych woj. podlaskiego, wskazanej przez konserwatora jako niedostatecznie rozpoznanej, a jednocześnie zagrożonej aktywnością inwestycyjną oraz nielegalnymi poszukiwaniami.
- Powołano Zespół Ekspertów ds. opracowania ogólnopolskiej strategii rozpoznawania dziedzictwa archeologicznego na dużą skalę (AZP+). Nowo powstająca strategia integruje różnorodne metody teledetekcyjne (analiza zdjęć lotniczych, zobrażeń satelitarnych, danych LIDAR, badania geofizyczne) oraz badania z zakresu geoarcheologii, geomorfologii, archeologii środowiskowej, archeologii czasów współczesnych. Jej głównym celem jest dostarczenie wiedzy na temat lokalizacji i zasięgu stanowisk archeologicznych w Polsce bez inwazyjnej ingerencji w nawastrwienia kulturowe. W 2020 r. w ramach Zespołu Ekspertów powołano trzy grupy robocze (Strategia, Poradnik, Baza danych), które rozpoczęły prace nad dokumentem strategicznym programu AZP+, poradnikiem dotyczącym wykorzystania metod nieinwazyjnych w rozpoznawaniu dziedzictwa archeologicznego oraz nad stworzeniem bazy danych, która umożliwi gromadzenie wyników badań.

- Opracowano analizę dotyczącą optymalnego rozwiązania w skali kraju problemu przechowywania ruchomych zabytków archeologicznych.

Dokonano konsultacji z dyrektorami największych muzeów archeologicznych w Polsce. Efektem konsultacji jest ocena przez konsultantów-muzealników głównych założeń projektu czyli stworzenia sieci regionalnych magazynów zabytków archeologicznych obsługujących teren całego kraju, rozpoznanie zasobu w regionie oraz wytyczne techniczne dla budynków magazynowych przeznaczonych do przechowywania zabytków archeologicznych.

Kolejnym działaniem było zlecenie wykonania koncepcji technicznej w zakresie optymalnych rozwiązań architektonicznych dla budynków magazynowych przeznaczonych do przechowywania zabytków archeologicznych. Koncepcję taką wykonała firma APA Wojciechowski Architekci. Opracowanie to było na bieżąco konsultowane z pracownikami NID zaangażowanymi w zadanie oraz z zewnętrznym konsultantem dr hab. prof. UW. Maciejem Trzczańskim.

- 10 czerwca 2020 r. ogłoszono konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków „Samorząd dla dziedzictwa” (więcej informacji nt. konkursu: Priorytet A, pkt: 15)

- Podpisano cztery umowy z wojewódzkimi urzędami ochrony zabytków o współpracy w zakresie ScanManagera;

- 10 i 11 września przeprowadzono specjalistyczne szkolenie z zakresu zwalczania przestępczości przeciwko dziedzictwu archeologicznemu w którym wzięli udział policjanci - koordynatorzy wojewódzcy ds. przestępczości przeciwko zabytkom oraz inspektorzy ds. archeologii z WUOZ;

- w trzech województwach wdrożono projekt weryfikacji stanu zabytków ruchomych wpisanych do rejestru;

- Przeprowadzono pierwszy etap kampanii społecznej „Zabytki to Twoje dziedzictwo. Nie pozwól niszczyć. Reaguj!” (więcej informacji nt. kampanii: Priorytet B, pkt. 1)

- Prowadzono przygotowania do realizacji kampanii społecznej Krajobraz mojego Miasta (więcej informacji nt. kampanii: Priorytet B, pkt. 2);

- uruchomiono nowy portal edukacyjny <http://edu.nid.pl>, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o szeroko pojętym dziedzictwie i jego wartościach (więcej informacji nt. portalu: Priorytet B, pkt. 11),
- przeprowadzono nabór wniosków do programu „Wspólnie dla dziedzictwa” (więcej informacji nt. programu: Priorytet B, pkt. 10).
- w ramach szkoleń z zakresu zarządzania dziedzictwem przeszkolono online łącznie 158 osób, w tym 71 jednostek samorządu terytorialnego. Przygotowana jest platforma e-szkoleniowa NID, na której osadzono 7 szkoleń z zakresu zarządzania dziedzictwem. Będzie ona promowana i rozwijana w 2021 roku. Wydrukowano też 1000 egzemplarzy publikacji „DoM- Dziedzictwo obok Mnie. Poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach” – wydanie drugie poprawione.
- zrealizowano szóstą edycję programu „Wspólnie dla dziedzictwa” (więcej informacji nt. programu: Priorytet B, pkt. 10).
- przygotowano „Koncepcję stworzenia modelu systematycznego i elastycznego gromadzenia oraz analizowania danych, przede wszystkim statystycznych, z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami oraz powiązania tej dziedziny z jak najszerszym kontekstem ekonomiczno-społecznym”. Dokument został przesłany do akceptacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (więcej nt. badań: Priorytet B, pkt. 8);
- Prowadzono działania promocyjne zadań realizowanych w ramach Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami, w tym celu przeprowadzono badanie społeczne, mające na celu stworzenie segmentacji psychograficznej Polaków (wyłonienie spójnych segmentów i oszacowanie ich wielkości) w kontekście stosunku do dziedzictwa kulturowego.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 17.

2. Centrum Kompetencyjne ds. digitalizacji zabytków

W ramach realizacji zadań Centrum Kompetencyjnego w dziedzinie digitalizacji zabytków w 2020 r. zostały wykonane opracowania inwentaryzacyjne 5 obiektów zabytkowych - w tym czterech drewnianych kościołów wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO – w Haczowie, Dębnie i Sękowej oraz

cerkwi w Radrużu oraz drewnianych kościołów w Obórkach i Michałowie w woj. opolskim (łącznie 56 rysunków inwentaryzacyjnych prezentujących przekroje, rzuty kondygnacji i widoki elewacji). Opracowanie wykonano na podstawie własnych skanów laserowych pozyskanych podczas tegorocznych, terenowych prac dokumentacyjnych wykonanych na prośbę WUOZ w Opolu (Obórki, Michałów), oraz materiałów, które powstały podczas realizacji projektów w ramach programu „Kultura Cyfrowa”. Efekty inwentaryzacji zostaną udostępnione na portalu www.zabytek.pl. W omawianym okresie w ramach działalności Centrum Kompetencyjnego została również wykonana walidacja efektów czterech projektów zrealizowanych z dofinansowaniem programu MKiDN „Kultura Cyfrowa” w roku 2019: „Średniowieczne kolekcje Warmii i Mazur”, „Wirtualnym szlakiem pochylni Kanału Elbląskiego”, „Digitalizacja, opracowanie oraz udostępnianie zabytków sakralnych za pośrednictwem portalu Świątynia3D.pl” oraz „Digitalizacja parafii św. Wojciecha w Wąwolnicy”. Jednocześnie Centrum rozpoczęło prace nad oceną wniosków o dofinansowanie w programie „Kultura Cyfrowa” 2020.

W 4. kwartale 2020 r. Centrum Kompetencji otrzymało dotacje dwie celowe - 130 000 zł (środki bieżące) i 755 550 zł (środki inwestycyjne). W ramach środków bieżących zakupiono specjalistyczny sprzęt wraz z oprogramowaniem, natomiast w części inwestycyjnej przygotowano dokumentację niezbędną do zakupu sprzętu i oprogramowania w dwóch głównych grupach: sprzęt serwerowy oraz sprzęt do pomiarów terenowych (cyfrowej inwentaryzacji zabytków) wraz z oprogramowaniem do obróbki danych terenowych.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 10, 13, 17.

3. Digitalizacja i udostępnianie cyfrowych dóbr kultury – zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych

Celem projektu jest cyfrowe odwzorowanie analogowych zasobów pozostających w dyspozycji Narodowego Instytutu Dziedzictwa dotyczących wszystkich obiektów wpisanych do Krajowej Ewidencji Zabytków (zabytki nieruchome i stanowiska archeologiczne) oraz kart ewidencyjnych grobów i cmentarzy

wojennych gromadzonych przez urzędy wojewódzkie, a następnie powszechne udostępnienie za pośrednictwem sieci Internet.

Projekt zakłada poddanie digitalizacji co najmniej 697 984 szt. dokumentów wraz z opatrzeniem właściwymi metadanymi opisowymi oraz odwzorowanie przestrzenne na mapie obiektów, których dotyczy dokumentacja poprzez proces wektoryzacji.

W efekcie realizacji projektu powstanie rozbudowana dziedzinowa baza danych o obiektach zabytkowych, grobach i cmentarzach wojennych oraz teleinformatyczny system gromadzenia i udostępniania danych. Informacje dotyczące tych obiektów będą upowszechniane za pośrednictwem portali zarządzanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa: www.zabytek.pl oraz www.mapy.zabytek.gov.pl.

W efekcie realizacji projektu zostanie zapewniony powszechny i bezpłatny dostęp do zasobu stanowiącego dziedzictwo kulturowe Polski a także na potrzeby badań społecznych, aktywności turystyczno-kulturalnej oraz działalności gospodarczej w określonych branżach. Otwarty dostęp do informacji w zakresie dokumentacji dotyczącej zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych ułatwi poza tym wykonywanie działań statutowych przez organy i instytucje realizujące zadania w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami bądź promocji kultury. Ponadto, utrwalenie danych w wersji cyfrowej zapewni ich ochronę oraz trwałe zachowanie.

Projekt zakłada realizację działań w okresie od 28 stycznia 2019 r. do 26 stycznia 2022 roku. W tym czasie zostaną wykonane zadania w zakresie skanowania dokumentacji wraz z opatrzeniem wersji cyfrowej metadanymi, odwzorowania obiektów przestrzennych w wyniku wektoryzacji, rozbudowy systemu teleinformatycznego służącego gromadzeniu i udostępnianiu posiadanych zasobów oraz zadania związane z wdrażaniem i zarządzaniem projektem i jego promocją.

Wartość projektu została ustalona na poziomie 37 264 029,10 zł, z czego 31 536 547,82 zł będzie pochodzić z budżetu Unii Europejskiej, na podstawie umowy o dofinansowanie nr POPC.02.03.02-00-0017/18-00 z dnia 28 stycznia 2019 r. w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, Oś Priorytetowa II – E-administracja i otwarty rząd, Działanie 2.3 – Cyfrowa dostępność i użyteczność

informacji sektora publicznego, Poddziałanie 2.3.2 – Cyfrowe udostępnianie zasobów kultury.

W 2020 roku były wykonywane przede wszystkim działania dotyczące realizacji prac digitalizacyjnych oraz programistycznych w zakresie rozbudowy istniejącego systemu gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach. W ramach prac cyfryzacyjnych zeskanowano i opisano metadanymi 420 983 szt. dokumentów, natomiast 345 674 szt. zostało zwektoryzowanych (odwzorowanych przestrzennie na mapie). W ramach działania w okresie sprawozdawczym zrealizowano prace o wartości 8 967 891,87 zł.

W działaniu dotyczącym rozwoju systemu gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach zakończono etapy: I (polegający na organizacji realizacji usługi), II (dotyczący przeprowadzenia analizy rozwiązań i implementacji wersji pilotażowej systemu) oraz III – rozbudowa systemu. Prace postępują zgodnie z przyjętym harmonogramem.

W trybie ciągłym jest realizowana usługa kolokacji sprzętu niezbędnego do właściwego funkcjonowania systemu oraz do gromadzenia danych.

Na potrzeby realizacji obowiązku informacyjnego w roku 2020 wykonano usługę polegającą na opracowaniu projektu graficznego oraz wydruku 150 szt. plakatów informacyjnych (w formacie A3).

Ponadto, w sierpniu br. został złożony wniosek o zmianę (rozszerzenie) zakresu rzeczowego przedsięwzięcia. Korekta założeń projektu wynikała z możliwości powstałych w związku z oszczędnościami wygenerowanymi po rozstrzygnięciu postępowań przetargowych. Nowy zakres projektu obejmuje zwiększenie zakresu usługi digitalizacyjnej oraz dalszy rozwój bazy systemowej i sprzętowej (w tym wyposażenie pracowni skanowania). W grudniu zawarty został aneks do umowy o dofinansowanie zatwierdzający zmianę zakresu Projektu oraz wydłużający jego termin realizacji do 26 kwietnia 2022 r. Zmiana obejmuje wprowadzenie do realizacji działań obejmujących:

- zeskanowanie i udostępnienie ponad 600 tys. tzw. fiszek adresowych zawierających dokumentację fotograficzną zabytków z terenu całego kraju;

- zeskanowanie ponad 10 tys. dokumentów ze spuścizny naukowo-badawczej pozostającej w dyspozycji NID;
- zeskanowanie w technologii 3D 25 obiektów zabytkowych;
- doposażenie serwerowni;
- wyposażenie pracowni digitalizacyjnej w sprzęt skanujący 2D i 3D.

Oprócz powyżej wskazanych działań i zadań, na potrzeby realizacji projektu zaangażowano zespół posiadający odpowiednie kompetencje. W związku z ciągłym procesem doboru personelu w okresie sprawozdawczym przy projekcie pracowało łącznie 38 osób.

Koszty osobowe związane z obsługą projektu w okresie sprawozdawczym wyniosły 1 989 312,10 zł.

Ponadto, w dniach 14-16 września Centrum Projektów Polska Cyfrowa przeprowadziło kontrolę realizacji Projektu. Jej wynik potwierdził prawidłowość realizacji przedsięwzięcia we wszystkich kontrolowanych aspektach.

Realizacja zadań statutowych nr 11, 12, 13, 17.

4. Program identyfikacji i oznakowania cmentarzy żydowskich na terenie RP

Prace NID w ramach programu identyfikacji i oznakowania cmentarzy żydowskich na terenie RP w okresie sprawozdawczym objęły 6 kierunków działań:

- Wypracowanie wraz z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego (FODZ) możliwości oznakowania cmentarzy żydowskich bez zaangażowania finansowego NID, z udziałem władz samorządowych i lokalnych działaczy z wykorzystaniem tablic będących w dyspozycji NID (realizacja dla 1 obiektu, realizacja pozostałych 5 została przesunięta na 1 poł. 2021 w związku z Covid);
- Aktualizacja danych w bazie cmentarzy żydowskich (EXCEL) na podstawie informacji z FODZ, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Komisji Rabinicznej ds. Cmentarzy Fundacji Dziedzictwa Kulturowego, Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich i nowych wpisów do rejestru zabytków (1149 cmentarzy z potwierdzoną lokalizacją);

- Wypracowanie współpracy Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN – NID w dziedzinie edukacji i promocji programu upamiętnienia cmentarzy w ramach projektu „Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe” dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 oraz ze środków Programu „Kultura” (działania edukacyjne w terenie ze względu na Covid przesunięte na 2021, w ramach programu opracowano 83 noty na temat cmentarzy żydowskich – ok. 400 stron);
- Prace nad wytycznymi dotyczącymi ogrodzenia cmentarzy żydowskich rozpoznanie form konstrukcyjnych istniejących ogrodzeń na podstawie literatury oraz materiałów z weryfikacji NID, materiałów Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center (przeanalizowano 9500 zdjęć, 4600 z kolekcji Yad Vashem i 4900 z weryfikacji OT NID);
- Kwerendy i opiniowanie na wniosek DOZ i WUOZ związane z problemami dewastacji cmentarzy żydowskich oraz inwestycji na cmentarzach lub w ich sąsiedztwie (5 obiektów: Jasło, Górki Czechowskie w Lublinie, Ostrów Mazowiecka, Garwolin, Pińczów);
- Kwerenda mająca na celu określenie problemów związanych z programem budowy ogrodzeń na cmentarzach żydowskich w ramach europejskiego programu ESJF – European Jewish Cemeteries Initiative (przeanalizowano ogrodzenia 493 obiektów z zachowanymi ogrodzeniami oraz 6 cmentarzy proponowanych do ogrodzenia).

Realizacja zadań statutowych nr 1, 4, 7, 8, 10, 11, 17.

5. Centra kompetencji ds. rewitalizacji NID

W ramach zadania Narodowy Instytut Dziedzictwa wspiera gminy w procesach planowania i wdrażania gminnych programów rewitalizacyjnych uwzględniających dziedzictwo kulturowe jako istotny zasób służący przewyższaniu problemów społecznych i infrastrukturalnych występujących na obszarach zdiagnozowanego kryzysu.

W tym celu stworzono 8 Centrów Kompetencji ds. rewitalizacji Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Ich zadaniem jest prowadzenie działalności szkoleniowej,

informacyjnej i doradczej na rzecz gmin realizujących programy rewitalizacyjne związane z dziedzictwem kulturowym tj. informowanie o ogólnych zasadach, prawach i obowiązkach gmin w tym zakresie, a także upowszechnianie modelowych rozwiązań, wiedzy o zasadach, opracowań związanych z wykorzystaniem zasobu dziedzictwa kulturowego w procesach rewitalizacji. Centra Kompetencji będą również animować debatę na ten temat i ułatwiać wymianę doświadczeń dla uczestników procesów rewitalizacyjnych m.in. samorządów, służb konserwatorskich, organizacji pozarządowych, resortów odpowiedzialnych za rewitalizację, organizacji branżowych. Centra Kompetencji znajdują się w: Krakowie, Wrocławiu, Warszawie, Łodzi, Gdańsku, Olsztynie, Rzeszowie i Poznaniu.

W ramach podnoszenia kompetencji w zakresie narzędzi ustawy o rewitalizacji, przeprowadzono dwa dwudniowe szkolenia dla koordynatorów Centrum Kompetencji. W celu umożliwienia prawidłowej realizacji zadania doposażono terenowe Centra Kompetencji poprzez zakup laptopów i aparatów, które mają posłużyć wykonywaniu dokumentacji fotograficznej m.in. dla opracowań studialnych wykonywanych dla gmin.

Zrealizowano również badanie, którego celem jest określenie zapotrzebowania gmin na ofertę Centrów Kompetencji ds. rewitalizacji Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Rezultatem badania są zalecenia i rekomendacje w zakresie tworzenia oferty najbardziej kompatybilnej z potrzebami gmin planującymi lub wdrażającymi projekty rewitalizacyjne.

Aby wzmocnić efekty realizacji programu wsparcia oferowanego przez NID, rozpoczęto współpracę z urzędami marszałkowskimi prowadzącymi zadanie pn. „Regiony Rewitalizacji – wzmocnianie zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych”. Przeprowadzono szereg spotkań mających na celu omówienie szczegółów współpracy. W jej ramach przeprowadzono szkolenie dla urzędów marszałkowskich w zakresie zasad ochrony zabytków, planowania strategicznego oraz wykorzystania potencjału dziedzictwa w procesie rewitalizacji.

W Oddziale Terenowym NID w Katowicach opracowano dokumentację pt. „Aktualizacja opracowania studialnego pt. „Bytom śródmieście z Rozbarkiem. Aktualizacja części konserwatorskiej studium architektoniczno-konserwatorskiego” wykonanego w 1998 roku przez Pracownię Dokumentacji Naukowo-Historycznej Leszek Danilczuk, Maria Kasprzyk. Jest to efekt współpracy Narodowego Instytutu Dziedzictwa z Miastem Bytom, przeprowadzającym w ostatnich latach kompleksową rewitalizację w związku z uznaniem za Obszar Strategicznej Interwencji oraz wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji „Bytom 2020+”.

Kryzys wywołany z pandemią oraz brak możliwości zaplanowania i przeprowadzenia prac terenowych spowodowały pracę nad wykonaniem drugiego studium. Nie przeszkodziło to jednak w podjęciu współpracy z gminą Bolesławiec, w ramach której ustalono zakres terytorialny i merytoryczny opracowania. Studium będzie podstawą dla przygotowania kolejnej edycji Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Bolesławiec, a prace terenowe rozpoczną się niezwłocznie po ustaniu zagrożenia wynikającego z pandemii.

W ramach realizacji zadania opracowano materiały merytoryczne, w tym m.in. materiały szkoleniowe z zakresu ochrony i wykorzystania dziedzictwa w rewitalizacji. Opracowano i umieszczono na stronie samorząd.nid.pl serię podcastów – wywiadów z praktykami rewitalizacji. Prowadzono promocję zadania m.in. z wykorzystaniem narzędzi PR, utworzenie grupy tematycznej na kanale facebookowym oraz wyprodukowanie filmu wizerunkowego na kanał YouTube promującego projekty Narodowego Instytutu Dziedzictwa wspierające jednostki samorządu terytorialnego.

Realizacja zadań statutowych nr 6, 9, 17.

6. Centrum Architektury Drewnianej

W okresie sprawozdawczym wykonano badania stratygraficzne i architektoniczne budynku willi „U Dziadka”, która będzie siedzibą Centrum Architektury Drewnianej. Przeprowadzono inwentaryzację drzewostanu wraz z analizą historyczną. Ogłoszono przetarg na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej

budynku. Wykonano przyłącza teletechniczne (linii kablowej światłowodowej) i wodociągowe.

Przeprowadzono procedurę konkursową i wyłoniono kierownika CAD.

Większość działań realizowanych w 2020 r. wiązała się z podjęciem przygotowań do remontu konserwatorskiego willi „U Dziadka” w Otwocku i oficjalnym uruchomieniem działalności w kwietniu 2021 r.

Realizacja zadania statutowego nr 17.

7. Współpraca międzynarodowa

19 czerwca br. odbyło się spotkanie zdalne zarządu EAC (Europae Archaeologiae Consilium), podczas, którego pracowano nad wersją 2 wytycznych dotyczących selekcji dokumentacji i źródeł archeologicznych w ramach grupy roboczej EAC Archaeological Archives.

Ze względu na ograniczenia wynikające z epidemii COVID-19 spotkania innych organizacji eksperckich, w których uczestniczą przedstawiciele NID (UE Strategy for Baltic Sea Region, European Heritage Legal Forum, European Heritage Heads Forum, Council of Europe Working Group on HEREIN National Reports) zostały odwołane lub przeniesione na późniejszy termin

Realizacja zadania statutowego nr 1, 15, 16.

8. Międzynarodowa Podyplomowa Letnia Szkoła „Akademia Nieświeska”

W okresie sprawozdawczym trwały przygotowania do uruchomienia kolejnej edycji Międzynarodowej Podyplomowej Letniej Szkoły „Akademia Nieświeska”, która tradycyjnie rozpoczyna się w maju. Ze względu na panującą epidemię zgodnie z ustaleniami z MKiDN kursy zostały przełożone na następny rok.

Realizacja zadań statutowych nr 6, 9, 16

E. Aneksy

Tabela XIV. Udział pracowników i przedstawicieli NID w konferencjach.

Nazwisko i imię	Tytuł, termin i miejsce konferencji	Tytuł wystąpienia/referatu
Tomasz Błyskosz	Wykład w ramach Akademii Przewodnickiej ECS, 28 stycznia, Europejskie Centrum Solidarności Gdańsk	„Stocznia Gdańska jako istotny element Europejskiego Dziedzictwa”

Aleksandra Chabiera	„Z tradycją w przyszłość – budowanie tożsamości w oparciu o lokalne dziedzictwo” 12 lutego, Uniejów	„Rola instytucji kultury w wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa”
Aleksandra Chabiera	V międzynarodowa konferencja „Edukacyjna rola turystyki kulinarnej w rozwoju regionalnym”, Szkoła Główna Turystyki i Hotelarstwa Vistula, 22-23 października	„Freeman Tilden w kuchni. W poszukiwaniu idealnej metody edukacji kulinarnej”
Aleksandra Chabiera	„Dziedzictwo archeologiczne wobec wyzwań zrównoważonego rozwoju” Komisja Archeologiczna PAN Poznań, 26-27 listopad	„Dziedzictwo archeologiczne jako czynnik rozwoju lokalnego”
Aleksandra Chabiera	„Badania w sektorze kultury”, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ, 19-20 listopada	„Zarządzanie dziedzictwem, czyli czym? Co wiemy o polskich zasobach dziedzictwa i ich wykorzystaniu w kulturze?”
Paweł Filipowicz	Muzeum Piastów Śląskich, 3 marca, Brzeg	wystąpienie dla przedstawicieli samorządów w zakresie przygotowania inwestycji w obiekcie zabytkowym
Anna Fortuna-Marek	„Ochrona historycznych ruin - aktualne problemy, tendencje, perspektywy”, 10 września, on-line	„Główne problemy ochrony i użytkowania historycznych ruin w opinii zarządców”
Nina Glińska	Prelekcja w ramach cyklu PorozmawiajMy o dziedzictwie!”, 11 września, Niestachów	„Nowe odkrycia na zamku w Chęcinach”
Lidia Klupsz	Wystąpienie podczas szkolenia ekspertów ochrony dziedzictwa kultury w ramach realizacji Celu L.3110 N. przez MKiDN, 27 listopada webinarium	Działalność Międzynarodowego Komitetu Błękitnej Tarczy na rzecz zagrożonego dziedzictwa kultury
Lidia Klupsz	Wystąpienie podczas szkolenia obronnego dla przedstawicieli WUOZ odpowiedzialnych za ochronę zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, 14 grudnia 2020 - webinarium	Działalność Międzynarodowego Komitetu Błękitnej Tarczy na rzecz zagrożonego dziedzictwa kultury, nowe inicjatywy, obszary możliwej współpracy z przedstawicielami WUOZ w realizacji zadań ochrony dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń.
Lidia Klupsz	Wystąpienie podczas posiedzenia Polskiego Komitetu Doradczego, 17 grudnia - webinarium	„Inicjatywy podejmowane na forum międzynarodowym w 2020 r. na rzecz zagrożonego dziedzictwa kultury, wybrane zagadnienia”
Leszek Kotlewski	10-11 września, Toruń	„Współpraca służb konserwatorskich i policji w zwalczaniu przestępczości przeciwko dziedzictwu archeologicznemu”

Dominik Mączyński	„Drewno w architekturze – Wood in architecture”, 31 stycznia, Kraków	„Gotyckie więzby katedry Notre Dame w Paryżu – badania drewna po pożarze”
Włodzimierz Pedrycz, Łukasz Młynarski	„Ochrona historycznych ruin - aktualne problemy, tendencje, perspektywy”, seminarium on-line organizowane przez Małopolski WKZ, 10 września	„Ochrona „otoczenia” ruin zamku w Ujeździe – studium przypadku”
Maciej Rymkiewicz	Konferencja poświęcona turystycznemu potencjałowi historycznych cmentarzy pn. „Tonaturystyka – pomiędzy życiem a śmiercią”, Kraków 26-27 listopada - online	Opuszczone cmentarze żydowskie jako element środowiska kulturowego – badania i diagnoza
Maciej Rymkiewicz	Szkolenie dla aktywistów Forum Dialogu na temat działań na opuszczonych cmentarzach, Forum Dialogu, 5 grudnia – online	Ochrona zabytkowych cmentarzy w działaniach lokalnych – procedura postępowania na podstawie doświadczeń z realizacji programu Oznakowanie cmentarzy żydowskich w RP
Maciej Rymkiewicz	Spotkanie inicjatywy (Nie)zapomniane cmentarze. Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich 18 listopada	Ochrona zabytkowych cmentarzy w działaniach lokalnych - procedura postępowania na podstawie doświadczeń z realizacji programu Oznakowanie cmentarzy żydowskich w RP
Katarzyna Piotrowska	World Heritage Sites: Sustainable Development Practices for Urban Heritage, Kijów, Ukraina, 10 grudnia br - on-line	“Participation for World Heritage sustainable management”
Andrzej Siwek	Ogólnopolska inauguracja EDD, 12 września, Sienna k. Gródka nad Dunajcem	„Zabytki w rejonie Jeziora Rożnowskiego”
Andrzej Siwek	„Ochrona historycznych ruin - aktualne problemy, tendencje, perspektywy”, seminarium on-line organizowane przez Małopolski WKZ, 10 września	„Historyczne ruiny - między doktryną konserwatorską, a potocznym rozumieniem interesu społecznego”
Bartosz Skaldawski	„Stocznia Gdańska - przyszłość dziedzictwa” Forum Obywatelskiego, w ramach obchodów 40 rocznicy Porozumień Sierpniowych w Gdańsku, 29 sierpnia, Gdańsk	„Wpis Stoczni Gdańskiej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO”
Bartosz Skaldawski	VI Kongres Kultury Regionów. Kruchość, 23 października	Udział w panelu dyskusyjnym „KRUCHOŚĆ - jasne myśli w ciemnych czasach”

Renata Stachańczyk, Katarzyna Balik, Magdalena Lisowska	„Rewitalizacja i zarządzanie parkami historycznymi”, 27 maja, wideokonferencja	„Dorobek Narodowego Instytutu Dziedzictwa w zakresie zarządzania parkami zabytkowymi. Park Tężniowy w Ciechocinku, Park Mużakowski”
Renata Stachańczyk	XXVII Konferencja w zakresie sztuki ogrodowej i dendrologii stosowanej oraz IX międzynarodowa edycja „Ekologia miejska i dziedzictwo kulturowe w miastach”, Kraków 22-23 października	Zabytkowe założenia parkowe z lat 60 i 70 XX wieku w otoczeniu Parku Skaryszewskiego – ochrona wartości a potrzeba modernizacji
Renata Stachańczyk	Cztery pory roku w ogrodach. Zamek Królewski w Warszawie 4 listopada - webinarium	O przestrzeni w ogrodzie krajobrazowym, patrzeniu i poruszaniu się.
Maciej Świątkowski, Katarzyna Balik	„Rewitalizacja i zarządzanie parkami historycznymi”, 27 maja, wideokonferencja	„Miejsce i znaczenie wytycznych konserwatorskich w procesie rewaloryzacji parku zabytkowego na przykładzie parku w Lubostroniu”

Tabela XV. Artykuły i opracowania pracowników NID.

Nazwisko i imię	Tytuł i numer czasopisma lub tytuł publikacji	Tytuł referatu lub artykułu, opracowanie publikacji
Joanna Banik	Katalog	„Pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku Opolskim
Joanna Banik	Katalog	„Procesja Bożego Ciała z tradycją kwiatnych dywanów w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce”
Joanna Banik	Wystawa	„Kościół pw. Św. Jakuba Apostoła w Małujowicach”
Joanna Banik	Informator	EDD w woj. opolskim
Anna Fortuna-Marek (współautorzy: Bogusław Szmygin i Andrzej Siwek)	„Ochrona Zabytków” nr 2/2020	„Plan zarządzania w ochronie miasta historycznego - założenia i kluczowe działania w Planie Zarządzania Starego Miasta w Zamościu”
Paweł Filipowicz	Rocznik Wieluński t.19, s.5-41	„Wokół Rudy. Zaawansowanie badań i postulaty poznawcze”
Paweł Filipowicz	„Zawód: Architekt”, nr 73, maj-czerwiec 2020 r.	„Z:Abytki”
Nina Glińska	Renowacje i Zabytki nr 3/2020	„Wiślica doby wczesnego średniowiecza – o wielkiej historii jednego z najmniejszych miast w Polsce”
Andrzej Laskowski	Strona internetowa www.nid.pl	„NON OMNIS MORIAR Krzysztof Penderecki – geniusz nie tylko muzyki”
Katarzyna Latocha	Katalog	„Ratusz w Oleśnie”

Zbigniew Lechowicz	Rocznik Wieluński t.19, s. 5-41	„Wokół Rudy. Zaawansowanie badań i postulaty poznawcze”
Wioletta Łabuda-Iwaniak	„Spotkania z Zabytkami”, nr 5-6, 2020	„Moja droga do Europejskich Dni Dziedzictwa”
Wioletta Łabuda-Iwaniak	„Spotkania z Zabytkami”, nr 5-6, 2020	„Zabytek Zadbany 2020”
Tomasz Łuczak	Wydawnictwo pokonferencyjne ZKEiDA UMK w Toruniu	„Zabytkowe dzwony. Stan zachowania, praktyki konserwatorskie i perspektywy ochrony”
Łukasz Młynarski	Renowacje i Zabytki nr 3/2020	„Pomniki Historii na terenie województwa świętokrzyskiego. Ochrona i zarządzanie”
Roman Marcinek	Wystawa nt. pomników historii eksponowana na lotnisku Chopina i na dworcach PKP	40 not nt. zabytków będących pomnikami historii
Roman Marcinek	„Ochrona Zabytków”, nr 1, 2020	„Układ przestrzenno-parkowy w Wiązownicy Kolonii”
Roman Marcinek	„Słownik biograficzny konserwatorów polskich”	Opracowanie 10 biogramów
Agata Mucha	Informator	EDD w woj. śląskim
Zbigniew Myczkowski	„Krajobrazy Europy – Krajobraz jako wyraz idei wartości”, red. Alina Drapella-Hermansdorfer, Oleg Mycak Martyna Surma, Wrocław 2020	„Program ochrony krajobrazu kulturowego Polski. Krajobrazy niezwykle – krajobrazy ginące”.
Jan Niedźwiedź	„Ochrona Zabytków”	Recenzja artykułu
Teresa Palacz	Strona internetowa www.nid.pl	„Wielkopolskie zwyczaje i obrzędy Wielkanocne”
Andrzej Siwek	Renowacje i Zabytki nr 1/2020	„Po co nam park kulturowy - geneza i specyfika formy ochrony zabytków”
Andrzej Siwek	Ochrona Dziedzictwa Kulturowego - Pomniki historii - ochrona, zarządzanie, promocja, tom: 7, 2019	„Pomniki historii, a doświadczenia Światowego Dziedzictwa: rozważania na przykładzie drewnianej architektury sakralnej”
Renata Stachańczyk	Przewodnik (wydanie III poprawione)	Park Mużakowski/Muskauer Park.
Iwona Wildner-Nurek	Portal www.samorząd.pl	Po co i jak ewidencjonować zabytkowe parki i ogrody?
Waldemar Witek	Zachodniopomorskie Wiadomości Konserwatorskie, R.IX/2019, Szczecin 2020	„Weryfikacja rejestru zabytków nieruchomości województwa zachodniopomorskiego - stan zachowania, wnioski, rekomendacje”
Tomasz Woźniak	Strona internetowa www.nid.pl	„Uzdrowisko Krzeszowice”
Opracowanie zbiorowe, red. Wioletta Łabuda-Iwaniak	Raport roczny	„Raport roczny Narodowego Instytutu Dziedzictwa 2019”
Opracowanie zbiorowe	Informator, PDF	Informatory EDD dla 13 województw

Opracowanie zbiorowe	„Rocznik kultury polskiej”	„Działania edukacyjne Narodowego Instytutu Dziedzictwa w kontekście sytuacji epidemicznej w Polsce”
----------------------	----------------------------	---

Tabela XVI. Jesteśmy potrzebni (NID w liczbach).

Liczba wydanych opinii specjalistycznych	321
Liczba zaopiniowanych wniosków o uznanie zabytku za pomnik historii	2
Liczba artykułów napisanych przez pracowników NID	31
Liczba wystąpień pracowników NID na konferencjach krajowych	25
Liczba standardów, wytycznych, zaleceń opracowanych przez NID	5
Liczba projektów dofinansowanych w 2020 r. w ramach programu „Ochrona zabytków archeologicznych”	33
Liczba zakończonych i rozliczonych w 2020 r. projektów w ramach programu „Wspólnie dla dziedzictwa”	37
Liczba publikacji wydanych przez NID	36
Liczba osób przeszkolonych przez NID	598
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy samorząd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	71 000
Liczba zabytków mających swoją reprezentację na zabytek.pl	84 280
Liczba zdjęć opublikowanych na zabytek.pl	73 679
Liczba zobrazowań 3D (cumulus/modele) opublikowanych na zabytek.pl	63
Liczba filmów opublikowanych na zabytek.pl	82
Liczba użytkowników odwiedzających zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	896 545
Stan zbioru dokumentów rejestru i ewidencji zabytków zgromadzonych w NID	1 229 201
Liczba zeskanowanych dokumentów zgromadzonych w bazie danych	702 471
Liczba rekordów opisujących dokumenty rejestru i ewidencji zabytków w bazie danych	841 859
Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie GIS	172 406
Liczba udostępnionych dokumentów rejestru i ewidencji zabytków w okresie sprawozdawczym	17 276
Liczba rozpatrzonych wniosków o dostęp do danych przestrzennych	43
Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji udostępnionych w okresie sprawozdawczym	371
Liczba woluminów będących na stanie biblioteki NID	117 421
Liczba osób, które skorzystały z biblioteki NID w okresie sprawozdawczym	492
Liczba osób, które skorzystały z katalogu bibliotecznego online	13 931
Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy edu.nid.pl	315
Liczba nowych elementów, które zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	9
Liczba nowych elementów, które zostały wpisane do Rejestru Dobrych Praktyk w okresie sprawozdawczym	3
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę https://niematerialne.nid.pl w okresie sprawozdawczym	13 120
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową https://edd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	144 416
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową www.nid.pl w okresie sprawozdawczym	219 391
Liczba postów opublikowanych na Facebooku NID w okresie sprawozdawczym	523